

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura we Wrocławiu

LWR.410.015.03.2023

**Pani
Beata Moskal-Słaniewska
Prezydent Świdnicy**

Urząd Miejski w Świdnicy
ul. Armii Krajowej 49
58-100 Świdnica

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/23/003 – „Działania wybranych organów administracji publicznej na rzecz pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa”

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Urząd Miejski w Świdnicy ¹ , ul. Armii Krajowej 49, 58-100 Świdnica.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Beata Moskal-Słaniewska, Prezydent Świdnicy ² , od 8 grudnia 2014 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	<ol style="list-style-type: none">1. Zapewnienie przez prezydenta miasta warunków umożliwiających prawidłowe i skuteczne udzielanie pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa.2. Realizacja działań w celu udzielenia pomocy obywatelom Ukrainy oraz ich efekty.
Okres objęty kontrolą	Od 24 lutego 2022 r. do dnia zakończenia czynności kontrolnych w jednostce ³ , z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed i po tym okresie, jeśli miały wpływ na kontrolowaną działalność.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Artykuł 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ⁴ .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura we Wrocławiu
Kontrolerzy	<ol style="list-style-type: none">1. Radosław Chodziński, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LWR/97/2023 z 30 maja 2023 r.2. Szymon Sroka, inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LWR/126/2023 z 2 sierpnia 2023 r.

(akta kontroli: tom I, str. 1-3)

¹ Dalej: Urząd.

² Dalej: Prezydent.

³ Tj. 25 sierpnia 2023 r.

⁴ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna⁵ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Prezydent zapewniła warunki organizacyjno-kadrowe umożliwiające prawidłowe i skuteczne prowadzenie działań mających na celu udzielanie pomocy obywatelom Ukrainy.

Miasto Świdnica⁶, w okresie od 24 lutego 2022 r. do 30 kwietnia 2023 r., realizowało łącznie 37 działań (zadań) pomocowych na rzecz obywateli Ukrainy, obejmujących m.in. zapewnienie zakwaterowania (zbiorowego) i całodziennego wyżywienia zbiorowego obywatelom Ukrainy; zapewnienie opieki, edukacji i kształcenia dla dzieci, uczniów będących obywatelami Ukrainy, uczęszczających do publicznych i niepublicznych jednostek oświatowych; zapewnienie jednego gorącego posiłku w postaci dwudaniowego obiadu od poniedziałku do piątku dzieciom z Ukrainy, realizującym obowiązek szkolny w szkołach publicznych Świdnicy oraz świadczenie bezpłatnej pomocy psychologicznej dla obywateli Ukrainy. Źródłem finansowania przedmiotowych zadań był Fundusz Pomocy⁷, środki własne Miasta i darowizny. Miasto w 2022 r. wydatkowało na realizowane zadania pomocowe 18 556,4 tys. zł, a w 2023 r. (do 30 kwietnia) 5 667,6 tys. zł.

Urząd prowadził działania informacyjne dotyczące udzielania pomocy obywatelom Ukrainy, skierowane zarówno do obywateli Ukrainy, jak i mieszkańców Świdnicy. Podejmował również inicjatywy integrujące społecznie obywateli Ukrainy, w tym dzieci i młodzież, przybyłych do Świdnicy.

Prawidłowo zorganizowano w Urzędzie proces nadawania numeru PESEL obywatelom Ukrainy. Dokonano stosownej aktualizacji polityki rachunkowości Urzędu w zakresie operacji gospodarczych finansowanych ze środków Funduszu Pomocy. Prawidłowo wypełniano także obowiązki sprawozdawcze dotyczące realizacji wydatków z Funduszu Pomocy na zadania pomocowe.

Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły: [1] niewykorzystywania 18 sztuk sprzętu informatycznego, przekazanego nieodpłatnie przez ministra właściwego ds. informatyzacji, na potrzeby realizacji zadań, o których mowa w art. 4 ustawy o pomocy i niepoinformowania o tym Kancelarii Prezesa Rady Ministrów⁸; [2] trzech przypadków nieterminowego rozpatrzenia wniosków, które zakończyły się odmową przyznania świadczenia pieniężnego z tytułu zapewnienia zakwaterowania i wyżywienia obywatelom Ukrainy.

⁵ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁶ Dalej: Miasto.

⁷ Fundusz, o którym mowa w art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (Dz. U. z 2023 r. poz. 103, ze zm.), dalej: ustawa o pomocy, utworzony w Banku Gospodarstwa Krajowego w celu finansowania lub dofinansowania realizacji zadań na rzecz pomocy Ukrainie, w szczególności obywatelom Ukrainy dotkniętym konfliktem zbrojnym na terytorium Ukrainy.

⁸ Dalej: KPRM.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe⁹ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Zapewnienie przez prezydenta miasta warunków umożliwiających prawidłowe i skuteczne udzielanie pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa

Opis stanu faktycznego

1.1. Miasto, w okresie od 24 lutego 2022 r. do 30 kwietnia 2023 r., realizowało łącznie 37 działań (zadań) pomocowych na rzecz obywateli Ukrainy, 35 w 2022 r. oraz 14 w 2023 r. (według stanu na 30 kwietnia). Do zadań tych należało m.in.:

- zapewnienie zakwaterowania i całodziennego wyżywienia zbiorowego;
- wypłata świadczenia pieniężnego za zapewnienie zakwaterowania i wyżywienia (na podstawie art. 13 ustawy o pomocy);
- zapewnienie transportu do miejsc zakwaterowania;
- zapewnienie środków czystości i higieny oraz innych produktów;
- utrzymanie i obsługa punktu recepcyjnego;
- zapewnienie opieki, edukacji i kształcenia dla dzieci, uczniów będących obywatelami Ukrainy, uczęszczających do publicznych i niepublicznych jednostek oświatowych;
- zorganizowanie wycieczki do wrocławskiego zoo dla dzieci z domów dziecka z Ukrainy;
- organizacja polsko-ukraińskiego Festynu Sportowo-Rekreacyjnego;
- organizacja wakacyjnych zajęć artystycznych dla dzieci i młodzieży z Ukrainy;
- współorganizacja warsztatów dla dzieci, młodzieży i rodzin z Ukrainy "Piątkowe poranki 22";
- zapewnienie jednego gorącego posiłku w postaci dwudaniowego obiadu od poniedziałku do piątku dzieciom z Ukrainy realizującym obowiązek szkolny w szkołach publicznych Świdnicy;
- publikacja poradnika dla obywateli Ukrainy;
- nadawanie numeru PESEL obywatelom Ukrainy;
- wypłata jednorazowego świadczenia pieniężnego dla obywateli Ukrainy w wysokości 300 zł na osobę;
- wypłata świadczeń rodzinnych dla obywateli Ukrainy;
- świadczenie bezpłatnej pomocy psychologicznej dla obywateli Ukrainy;
- wypłata zasiłków stałych i okresowych dla obywateli Ukrainy;
- wypłata zasiłków i stypendiów szkolnych dla dzieci obywateli Ukrainy;
- wypłata zasiłków celowych dla obywateli Ukrainy.

Powyższe zadania realizowały głównie komórki organizacyjne Urzędu¹⁰, a w zakresie wypłaty świadczeń pieniężnych także Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Świdnicy.

Źródłem finansowania przedmiotowych zadań był Fundusz Pomocy, środki własne Miasta i darowizny.

⁹ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

¹⁰ Tj. wydziały, biura, referaty.

Działania pomocowe dla obywateli Ukrainy nie były powiązane z dokumentami strategicznymi Miasta, gdyż jak m.in. wyjaśnił II Zastępca Prezydenta, *nie było do tego podstawy prawnej*.

(akta kontroli: tom I, str. 10, 406-431; tom II, str. 26)

1.2. Działania Urzędu związane z udzielaniem pomocy obywatelom Ukrainy opierały się głównie na jego istniejących zasobach kadrowych. Nie spowodowały one też zmian w strukturze organizacyjnej Urzędu. Zgodnie z wyjaśnieniem Prezydent, *starano się nie dezorganizować pracy Urzędu oraz zapewniono w miarę płynną realizację jego zadań. W razie zaistniałych potrzeb – zadania Urzędu związane z obsługą obywateli Ukrainy były realizowane poza godzinami pracy, jak również w dni wolne od pracy*.

(akta kontroli: tom I, str. 9)

W związku z realizacją działań pomocowych dla obywateli Ukrainy w Urzędzie dokonano zakupu pięciu sztuk urządzeń wielofunkcyjnych HP LaserJet Pro M428FDN i pięciu sztuk tonerów HP CF259A (łącznie koszt 12,8 tys. zł, z czego udział środków własnych wynosił 2,1 tys. zł, a środki w kwocie 10,7 tys. zł pochodziły z Funduszu Pomocy). Zakupiono też system informatyczny ELPIS – do obsługi zagadnień związanych z realizacją przepisów ustawy o pomocy (łącznie koszt systemu z opłatą licencyjną za 2023 r. to 0,9 tys. zł; zakupu dokonano ze środków własnych).

(akta kontroli: tom I, str. 9)

Łącznie, w realizację zadań i działań na rzecz obywateli Ukrainy zaangażowanych było 26 komórek organizacyjnych Urzędu¹¹. Zadania i działania te w okresie najbardziej intensywnych prac realizowało w sumie 97 pracowników Urzędu (37,31%)¹², w tym Prezydent, I i II Zastępca Prezydenta oraz Sekretarz Miasta. Koordynatorem działań pomocowych było Biuro Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego Urzędu.

(akta kontroli: tom I, str. 10)

Reagowanie na sytuacje kryzysowe, w tym działania pomocowe dla obywateli Ukrainy, w swoim zakresie przypisane miało Biuro Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego Urzędu. Dlatego też Biuro to zostało wyznaczone na koordynatora działań pomocowych dla obywateli Ukrainy. Zadania pomocowe uchodźcom z Ukrainy zostały wpisane do zakresu obowiązków jednego pracownika tego Biura. Natomiast w Wydziale Gospodarki Mieszkaniowej Urzędu sprawy związane z pomocą obywatelom Ukrainy ujęto w zakresach obowiązków dwóch pracowników. Jak wyjaśniła Prezydent: *w odniesieniu do pracowników pozostałych komórek zaangażowanych w pomoc obywatelom Ukrainy, nie dokonano zmian w zakresach czynności, gdyż sytuacja wymagała szybkich decyzji i zastosowania rozwiązań niekonwencjonalnych, które nigdy dotychczas nie były podejmowane przez pracowników. W zakresie obowiązków każdego pracownika są zapisy o wykonywaniu innych poleceń przełożonych i na tej podstawie działania pomocowe dla obywateli Ukrainy mogły być realizowane. Jednakże należy podkreślić, iż nie zachodziła konieczność wydawania takich poleceń, gdyż pracownicy zgłaszali się do pomocy dobrowolnie. Ponadto pracownicy wykonujący zadania w sposób ciągły, a nie jedynie doraźny, otrzymali także dodatki specjalne i nagrody w łącznej wysokości 309,1 tys. zł*

¹¹ M.in.: Biuro Prezydenta Miasta; Wydział Geodezji i Gospodarki Nieruchomościami; Wydział Gospodarki Mieszkaniowej; Wydział Transportu; Wydział Polityki Społecznej i Spraw Socjalnych; Wydział Spraw Obywatelskich; Referat Organizacyjny; Biuro Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego.

¹² Łączna liczba pracowników Urzędu wynosiła 260 osób.

(z tego 211,4 tys. zł dodatków specjalnych¹³ i 97,7 tys. zł nagród¹⁴), z tytułu wykonywania dodatkowych zadań wykraczających poza zakres obowiązków służbowych¹⁵.

W związku z realizacją działań pomocowych w Urzędzie zatrudniono trzech pracowników (jednego w Wydziale Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego oraz dwóch w Wydziale Gospodarki Mieszkaniowej). Ponadto w marcu 2022 r. pojawiła się konieczność wsparcia kadrowego Wydziału Spraw Obywatelskich w związku z dużą liczbą wniosków o nadanie m.in. statusu UKR. Dlatego też zostały do tego Wydziału oddelegowane (na okres od 22 marca 2022 r. do 21 czerwca 2022 r.) dwie pracownice: jedna z Referatu Organizacyjnego i jedna z Wydziału Gospodarki Odpadami. W lokalach Referatu Organizacji Pozarządowych, w których działało tzw. Centrum Pomocy Ukrainie¹⁶, w realizację pomocy zaangażowani byli również wolontariusze i mieszkańcy Świdnicy (około 300 osób, dziennie około 20 osób)¹⁷.

W celu realizacji zadań pomocowych zawarto umowy cywilno-prawne z 19 osobami¹⁸. Przedmiotem zawartych umów była: pomoc podczas obsługi uchodźców m.in. przy wypełnianiu dokumentów (cztery osoby, w tym dwie posługujące się językiem ukraińskim); pełnienie funkcji opiekuna obiektu zamieszkałego przez obywateli Ukrainy (trzy osoby); czynności animatora czasu wolnego dla dzieci uchodźców z Ukrainy (jedna osoba); sprzątanie pomieszczeń i wykonywanie prac porządkowych w budynku, w którym zamieszkiwali obywatele Ukrainy (jedna osoba); sprawowanie dozoru nocnego w ww. budynku (osiem osób); rozliczenia rachunkowo-księgowe (jedna osoba); wykonywanie zdjęć w celu nadania numeru PESEL (jedna osoba).

Pracownicy Urzędu w związku z pomocą obywatelom Ukrainy w 2022 r. wykonywali także przypisane im obowiązki służbowe w ramach godzin nadliczbowych. Z tego tytułu było wypłacone dodatkowe wynagrodzenie w łącznej wysokości: 1,1 tys. zł dla pięciu pracowników Urzędu wykonujących pracę w liczbie 33 godzin. W 2023 r. pracownicy Urzędu nie wykonywali ww. zadań w ramach godzin nadliczbowych.

(akta kontroli: tom I, str. 11-12, 16)

Urząd zapewnił – od pierwszych dni po wybuchu konfliktu zbrojnego w Ukrainie – obsługę obywateli Ukrainy¹⁹ przez dwie osoby posługujące się językiem polskim, ukraińskim i rosyjskim. Z osobami tymi zawarto umowy cywilno-prawne (umowy zlecenia)²⁰.

(akta kontroli: tom I, str. 10, 165-168)

W Urzędzie nie wystąpiły przypadki upoważniania pracowników na podstawie art. 4 ust. 20a ustawy o pomocy, który stanowi o upoważnieniu przez organ gminy pracowników administracji publicznej lub jednostek organizacyjnych danej gminy, zgłoszonych przez ich pracodawców jako wolontariuszy do wykonywania czynności

¹³ Otrzymało łącznie 34 pracowników Urzędu.

¹⁴ Otrzymało łącznie 33 pracowników Urzędu.

¹⁵ Dotyczyło pracowników: Wydziału Spraw Obywatelskich; Wydziału Edukacji; Referatu Księgowości Jednostek Oświatowych; Wydziału Księgowości Budżetowej; Wydziału Polityki Społecznej i Spraw Socjalnych; Wydziału Finansowego; Referatu Obsługi Informatycznej; Referatu Organizacyjnego; Wydziału Gospodarki Mieszkaniowej; Biura Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego; Wydziału Przetargów i Inwestycji Miejskich; Wydziału Gospodarki Odpadami; Wydziału Promocji.

¹⁶ Centrum Pomocy Ukrainie (o którym stanowi uchwała Rady Miejskiej w Świdnicy nr XXXIX/414/22 z 8 kwietnia 2022 r.), w pierwszych dniach wojny w Ukrainie stanowiło miejsce, w którym każdy obywatel Ukrainy mógł otrzymać żywność, odzież, artykuły higieny osobistej. Pracownicy Urzędu pomagali obywatelom Ukrainy w znalezieniu lokum oraz udzielali wszelkich niezbędnych informacji związanych z ich pobytem na terenie Polski. Centrum bazowało na kadrze, którą stanowili wolontariusze i pracownicy Urzędu.

¹⁷ Według danych szacunkowych.

¹⁸ Na co wydatkowano łącznie: 332,5 tys. zł.

¹⁹ M.in. przy wypełnianiu dokumentów oraz przekazywaniu informacji dotyczących lokalizacji miejsc, w których udzielana była pomoc rzeczowa.

²⁰ Nr 22/III/346 i 22/IV/407. Za jedną godzinę zrealizowanego zlecenia w umowach przyjęto 26 zł brutto.

związanych z nadawaniem numeru PESEL. Urząd nie zatrudniał obywateli Ukrainy na stanowiskach pomocniczych i obsługi.

(akta kontroli: tom I, str. 12)

Proces nadawania numeru PESEL obywatelom Ukrainy zorganizowany był w Wydziale Spraw Obywatelskich Urzędu. W Wydziale tym uruchomiono trzy oddzielne stanowiska komputerowe przeznaczone do nadawania numeru PESEL na podstawie art. 4 ustawy o pomocy. Aby zapewnić w tym zakresie optymalną obsługę obywateli Ukrainy wprowadzono system pobierania przez nich tzw. numerków (wyznaczających kolejność przyjęć). Wprowadzenie tego systemu wymuszone było również brakiem możliwości obsługi wszystkich oczekujących konkretnego dnia osób. W takich przypadkach obywatele Ukrainy informowani byli o możliwości udania się do ościennych urzędów miast i gmin. Na drzwiach wejściowych do Urzędu umieszczono w języku ukraińskim i rosyjskim informację – wraz z adresami siedzib gmin i numerami telefonów – gdzie obywatele Ukrainy mogli ubiegać się o numer PESEL i status UKR. Przygotowane trzy stanowiska obsługiwane były w sposób rotacyjny, tak aby pracownicy Wydziału Spraw Obywatelskich mogli realizować również pozostałe zadania ze swojego zakresu obowiązków.

(akta kontroli: tom I, str. 12-13)

Pracownicy Urzędu nie brali udziału w szkoleniach organizowanych przez ministerstwa ani Dolnośląski Urząd Wojewódzki we Wrocławiu, dotyczących pomocy obywatelom Ukrainy, gdyż – jak wyjaśniła Prezydent – *szkolenia takie według wiedzy Urzędu nie były organizowane*. Nie zakupiono też szkoleń komercyjnych w tym zakresie.

(akta kontroli: tom I, str. 13)

Prezydent wskazała na zwiększone trudności w pracy Urzędu związane z realizacją działań pomocowych dla obywateli Ukrainy. Wyjaśniła, że *podejmowano wszelkie starania, aby nie zdeorganizować pracy całego Urzędu. W czasie trwania akcji pomocowej pracownicy działali pod ogromną presją czasu i narażeni byli na ogromny stres, który mógł się przekładać na jakość wykonywanej pracy. Wszyscy pracownicy byli jednak również bardzo zmobilizowani i z wielokrotności swoje wysiłki po to, by w zaistniałym kryzysie jak najskuteczniej wesprzeć uchodźców, ale i zrealizować swoje podstawowe obowiązki. Trudnością było odnalezienie się w tworzonych na potrzeby chwili i wciąż zmieniających się przepisach prawnych, co również stanowiło ryzyko popełnienia błędów. Stosowano jednakże rozwiązania (rotacja, przejmowanie dodatkowych zadań w ramach wydziałów, oddelegowanie pracowników), które pozwalały uniknąć długotrwałych zakłóceń w ciągłości pracy poszczególnych komórek organizacyjnych Urzędu.*

(akta kontroli: tom I, str. 13)

1.3. Miasto realizowało 10 decyzji²¹ Wojewody Dolnośląskiego w sprawie działań pomocowych (dotyczących m.in. organizacji zakwaterowania, organizacji całodziennego wyżywienia zbiorowego; zapewnienia środków czystości i higieny osobistej). Miasto zawarło cztery porozumienia w przedmiocie udzielenia jej wsparcia

²¹ Tj.: [1] decyzja nr 120/2022/BZ Wojewody Dolnośląskiego z 21 marca 2022 r., ze zm.; [1] decyzja nr 182/2022/BZ Wojewody Dolnośląskiego z 24 marca 2022 r., ze zm.; [3] decyzja nr 250/2022/BZ Wojewody Dolnośląskiego z 7 kwietnia 2022 r.; [4] decyzja nr 383/2022/BZ Wojewody Dolnośląskiego z 15 kwietnia 2022 r.; [5] decyzja nr 387/2022/BZ/Z Wojewody Dolnośląskiego z 20 kwietnia 2022 r.; [6] decyzja nr 410/2022/BZ Wojewody Dolnośląskiego z 26 kwietnia 2022 r., ze zm.; [7] decyzja nr 518/2022/BZ/Z Wojewody Dolnośląskiego z 15 lipca 2022 r.; [8] decyzja nr 519/2022/BZ/U Wojewody Dolnośląskiego z 15 lipca 2022 r.; [9] decyzja nr 570/2022/BZ Wojewody Dolnośląskiego z 16 września 2022 r.; [10] decyzja nr 3/2023/BZ/U Wojewody Dolnośląskiego z 4 stycznia 2023 r.

w realizacji dodatkowych zadań wynikających m.in. z art. 101 ustawy o pomocy²². Ponadto Prezydent wydała dwa zarządzenia dotyczące pomocy obywatelom Ukrainy: nr 0050-266/2022 z 17 sierpnia 2022 r. w sprawie realizacji dodatkowych zadań jednostek organizacyjnych Miasta²³ w związku z pomocą obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa; oraz nr 0050-267/2022 z 17 sierpnia 2022 r. w sprawie realizacji zadań jednostek organizacyjnych Miasta²⁴ w związku z pomocą obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa, ponoszenia kosztów wynikających z korzystania z nieruchomości przez jednostki organizacyjne Miasta.

Do Urzędu wpłynęło łącznie 19 pism z Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego we Wrocławiu²⁵, zawierających wytyczne i zalecenia odnoszące się do różnych aspektów związanych z pomocą udzielaną uchodźcom, w tym ujmujące zasady realizacji i rozliczania działań mających na celu pomoc obywatelom Ukrainy finansowanych z Funduszu Pomocy. Dotyczyły one m.in. zgłaszania zapotrzebowania na środki, ewidencji księgowej, rozliczeń finansowych, form i terminów sprawozdawczości.

Ponadto Prezydent wydała cztery zarządzenia²⁶, m.in. w przedmiocie zasad finansowania wydatków w związku z przyjęciem obywateli Ukrainy.

(akta kontroli: tom I, str. 13-15, 27-164)

1.4. Miasto otworzyło jeden rachunek bankowy dla wszystkich zadań i dysponentów Funduszu Pomocy na potrzeby gromadzenia i wydatkowania środków z tego Funduszu. Rachunek ten był oprocentowany.

(akta kontroli: tom I, str. 187, 200)

W Mieście został opracowany i zatwierdzony plan finansowy dla rachunku środków z Funduszu Pomocy na 2022 r. i 2023 r. Plan finansowy aktualizowany był każdorazowo w momencie dokonywania bieżących zmian w budżecie²⁷. Między innymi Rada Miejska w Świdnicy upoważniła Prezydent do dokonywania zmian w planie dochodów i wydatków budżetu jednostki samorządu terytorialnego, w tym dokonywania przeniesień między działami klasyfikacji budżetowej w zakresie realizacji zadań związanych z pomocą obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa, zwiększono dochody z tytułu otrzymania

²² Tj.: [1] porozumienie zawarte z Zakładem Poprawczym i Schroniskiem dla Nieletnich w Świdnicy 21 marca 2022 r.; [2] porozumienie zawarte z Hotelem pod Wierzbą w Świdnicy 7 kwietnia 2022 r.; [3] porozumienie zawarte z Caritas Diecezji Świdnickiej 22 listopada 2022 r.; [4] porozumienie zawarte z Zakładem Poprawczym i Schroniskiem dla Nieletnich w Świdnicy 2 stycznia 2023 r.

²³ Dotyczyło m.in. Świdnickiego Ośrodka Sportu i Rekreacji.

²⁴ Dotyczyło m.in. Świdnickiego Ośrodka Sportu i Rekreacji.

²⁵ M.in. pisma nr: BZ-LUSKŻ.6355.9.2022.MB z 3 marca 2022 r.; z 17.03.2022 r.; BW-OP.4110.1.2022.KW z 14 marca 2022 r.; BZ-LUSKŻ.68.4.2022.HL z 17 marca 2022 r.; BZ-BOL.68.14.2022.MG z 25 marca 2022 r.; ZP-ZS.3122.55.2022.AN z 31 marca 2022 r.; BZ-BOL.68.15.2022.MG z 20 kwietnia 2022 r.; BZ-LUSKŻ.68.4.2022.HL z 21 kwietnia 2022 r.; SOC-OP.3112.175.2022.RŁ z 27 kwietnia 2022 r.; z 16 maja 2022 r.; BZ-CPR.6311.259.2022.KSW z 20 maja 2022 r.; BZ-CPR.6311.344.2022 z 29 czerwca 2022 r.; FB.RDW.3122.11.2022.WW z 26 lipca 2022 r.; FB.RDW.3121.1.2022.WW z 17 października 2022 r.; FB-RDW.3121.2.2022.WW z 25 października 2022 r.; BZ-CPR.6311.548.2022.AP z 4 listopada 2022 r.; FB-BP.3111.407.2022 z 30 listopada 2022 r.; FB.RDW.3122.20.2022.MS z 30 listopada 2022 r.; FB.RDW.3122.21.2022.WW z 7 grudnia 2022 r.

²⁶ Tj.: [1] Nr 0050-92/2022 z 16 marca 2022 r. w sprawie identyfikacji wydatków ponoszonych w celu realizacji zadań związanych z pomocą obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa w Urzędzie oraz jednostkach organizacyjnych Miasta Świdnicy; [2] Nr 0050-93/2022 z 16 marca 2022 r. w sprawie ewidencjonowania wydatków ponoszonych w celu realizacji zadań związanych z pomocą obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa w Urzędzie oraz jednostkach budżetowych Miasta Świdnicy; [3] Nr 0050-98/2022 z 28 marca 2022 r. w sprawie zlecenia organizacji pozarządowej (...), realizacji zadania publicznego w celu zapewniania pomocy o charakterze socjalnym obywatelom Ukrainy (...); [4] Nr 0050-175/2022 z 31 maja 2022 r. w sprawie określenia form i trybu udzielania pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa.

²⁷ Zmian w budżecie w tym zakresie dokonano uchwałami Rady Miejskiej w Świdnicy: nr XXXIX/413/22 z 8 kwietnia 2022 r.; XL/422/22 z 22 kwietnia 2022 r.; XLIX/518/23 z 27 stycznia 2023 r.; LII/531/23 z 31 marca 2023 r.

dotychczasowych środków z Funduszu Pomocy z przeznaczeniem na wsparcie jednostek samorządu terytorialnego.

(akta kontroli: tom I, str. 187, 201-304)

Dokonano stosownej aktualizacji polityki rachunkowości Urzędu w zakresie operacji gospodarczych finansowanych ze środków Funduszu Pomocy, zarządzeniem Prezydent Nr 120-163/2022 z 30 grudnia 2022 r. zmieniającym zarządzenie w sprawie wprowadzenia dokumentacji przyjętych zasad (polityki) rachunkowości Urzędu. Wprowadzone zmiany umożliwiały wyodrębnienie każdej operacji gospodarczej oraz sporządzenie sprawozdań z wykorzystania środków z Funduszu Pomocy w wymaganej szczegółowości. Zarządzeniem powyższym m.in. dla konta 130 wprowadzono symbole pięciocyfrowe dla wyróżnienia oznaczenia operacji gospodarczych: „00002” – na podstawowym rachunku bankowym na realizację zadań ze środków Funduszu Pomocy; w załączniku nr 1 do Zakładowego Planu Kont dodano konto 971 – wydatki pomoc obywatelom Ukrainy; wprowadzono zapis, że ewidencja szczegółowa zapewnia możliwość ustalenia podziałek klasyfikacji, w której dokonano wydatku oraz której jednostki organizacyjnej Miasta dotyczy; wprowadzono zapis, zgodnie z którym odsetki od środków pieniężnych zgromadzonych na wyodrębnionym rachunku bankowym przekazywane z Funduszu Pomocy na realizację zadań na rzecz pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa przeznaczane są na realizację zadań w zakresie pomocy obywatelom Ukrainy, o których stanowi art. 50 ustawy o pomocy.

Zmiany w budżecie Miasta w związku z pozyskaniem środków z Funduszu Pomocy wprowadzano z uwzględnieniem klasyfikacji budżetowej zgodnej z rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 2 marca 2010 r. w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych²⁸.

(akta kontroli: tom I, str. 187-193, 359-364)

Uchwały Rady Miejskiej w Świdnicy²⁹, dotyczące zagadnień związanych z udzielaniem pomocy obywatelom Ukrainy, zostały przekazane odpowiednio, właściwemu organowi nadzoru – Wojewodzie Dolnośląskiemu – na podstawie art. 90 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym³⁰ lub Regionalnej Izbie Obrachunkowej we Wrocławiu na podstawie art. 90 ust. 2 tej ustawy, tj. w ciągu siedmiu dni od dnia ich podjęcia. Właściwe organy nadzoru nie stwierdziły nieważności przedmiotowych uchwał.

(akta kontroli: tom I, str. 194, 201-328, 366-373, 392-401)

1.5. Miasto realizowało także z własnej inicjatywy działania pomocowe skierowane zarówno do obywateli Ukrainy przybyłych do Świdnicy, jak i do społeczności miast partnerskich Świdnicy w Ukrainie. Rada Miejska w Świdnicy podjęła uchwałę³¹ w sprawie określenia zakresu pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa. Zgodnie z tą uchwałą postanowiono zapewnić pomoc obywatelom Ukrainy w zakresie m.in. zakwaterowania, całodziennego wyżywienia, transportu do miejsc zakwaterowania, środków czystości i higieny osobistej. Rada Miejska w Świdnicy podjęła też dwie uchwały³² o przekazaniu mieszkańcom Iwano-Frankiwska, Niżyna i Czernihowa, m.in. agregatów

²⁸ Dz. U. z 2022 r. poz. 513, ze zm.

²⁹ Nr XXXVIII/411/22 z 25 marca 2022 r.; XXXVIII/412/22 z 25 marca 2022 r.; XXXIX/414/22 z 8 kwietnia 2022 r.; XL/425/22 z 22 kwietnia 2022 r.; XLI/432/22 z 27 maja 2022 r.; XLII/433/22 z 27 maja 2022 r.; XXXIX/413/22 z 8 kwietnia 2022 r.; XL/422/22 z 22 kwietnia 2022 r.; XL/424/22 z 22 kwietnia 2022 r.; XLIX/518/23 z 27 stycznia 2023 r.; LII/531/23 z 31 marca 2023 r.

³⁰ Dz. U. z 2023 r. poz. 40, ze zm.

³¹ Nr XXXIX/414/22 z 8 kwietnia 2022 r.

³² Tj.: [1] Nr XXXVIII/412/22 z 25 marca 2022 r. i [2] XL/425/22 z 22 kwietnia 2022 r.

prądotwórczych i artykułów medycznych. Ponadto od 25 marca 2022 r. do 31 maja 2022 r. umożliwiono uchodźcom darmowe przejazdy środkami komunikacji miejskiej³³. Formę i tryb realizacji zadań pomocowych Prezydent określiła zarządzeniem nr 0050-175/2022 z 31 maja 2022 r.

(akta kontroli: tom I, str. 162-164, 310-328, 387-388, 392-393, 397-398)

1.6. Urząd monitorował liczbę obywateli Ukrainy przebywających na terytorium Miasta, przede wszystkim w oparciu o dane statystyczne swoich komórek organizacyjnych, realizujących zadania pomocowe (tj. Wydziału Gospodarki Mieszkaniowej oraz Biura Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego). Zgodnie z tymi danymi, największa liczba obywateli Ukrainy (korzystających z różnych form pomocy), przebywała na terenie Miasta w czerwcu 2022 r. Według danych będących w dyspozycji Urzędu, było to blisko 1 500 osób³⁴, co powodowało, że w tym okresie skala realizowanych zadań oraz zapotrzebowanie na środki były największe. Na koniec kwietnia 2023 r. na terenie Miasta przebywało łącznie 718 obywateli Ukrainy korzystających ze świadczeń. Według szacunków II Zastępcy Prezydenta, do Świdnicy przybyło (w latach 2022-2023³⁵) około 3 500 uchodźców wojennych z Ukrainy.

Urząd na bieżąco monitorował potrzeby obywateli Ukrainy odnośnie pomocy (m.in. w toku zasiedlania miejsc zbiorowego zakwaterowania) i dostosowywał zakres i skalę świadczonej pomocy, w tym zapotrzebowanie na środki z Funduszu Pomocy, do tych potrzeb.

(akta kontroli: tom I, str. 194, 380-381)

1.7. Od 24 lutego 2022 r. do 12 czerwca 2023 r. wpłynęła do Urzędu jedna skarga, która miała związek z udzielaniem pomocy obywatelom Ukrainy. Została złożona przez właścicieli firmy wspomagającej obywateli Ukrainy (m.in. w zakresie dotyczącym kwaterunku, zakupu żywności). Skarga dotyczyła nieodpowiednich wypowiedzi ze strony pracownika Urzędu (inspektora w Wydziale Gospodarki Mieszkaniowej) pod adresem ww. firmy, podczas rozmowy telefonicznej w związku z procedowaniem wniosków o świadczenia z Funduszu Pomocy. Skarga ta została załatwiona bez zbędnej zwłoki nie później niż w ciągu miesiąca czasu. O sposobie załatwienia skargi zawiadomiono skarżących. Zawiadomienie o sposobie załatwienia skargi zawierało wszystkie elementy wskazane w art. 238 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego³⁶. Pracownik, na którego wpłynęła przedmiotowa skarga, został odsunięty od prowadzonych przez Urząd spraw właścicieli powyższej firmy.

(akta kontroli: tom I, str. 175-180)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

NIK ocenia pozytywnie zapewnienie przez Prezydent warunków umożliwiających prawidłowe i skuteczne prowadzenie w Urzędzie działań mających na celu udzielanie pomocy obywatelom Ukrainy. Do działań tych wykorzystywano głównie istniejące zasoby kadrowe Urzędu, podejmując czynności mające na celu zapobieżenie dezorganizacji jego pracy. Zorganizowano proces nadawania numeru PESEL obywatelom Ukrainy. Dokonano również stosownej aktualizacji polityki rachunkowości Urzędu w zakresie operacji gospodarczych finansowanych ze środków Funduszu Pomocy. Uchwały Rady Miejskiej w Świdnicy, dotyczące

³³ Na podstawie uchwał Rady Miejskiej w Świdnicy: nr XXXVIII/411/22 z 25 marca 2022 r. i XL/424/22 z 22 kwietnia 2022 r.

³⁴ Liczba ta obejmuje jedynie osoby ewidencjonowane jako korzystające z różnych form pomocy Miasta, a więc nie wszystkich obywateli Ukrainy przebywających w tym czasie na terenie Miasta.

³⁵ Do czerwca.

³⁶ Dz. U. z 2023 r. poz. 775, ze zm.; dalej: kpa.

zagadnień związanych z udzielaniem pomocy obywatelom Ukrainy, zostały przekazane właściwym organom nadzoru. Właściwie monitorowano liczbę obywateli Ukrainy przebywających na terytorium Miasta i ich potrzeby.

OBSZAR

2. Realizacja działań w celu udzielenia pomocy obywatelom Ukrainy oraz ich efekty

Opis stanu faktycznego

2.1. Łączna kwota środków ujętych w planie wydatków Miasta na zadania pomocowe dla obywateli Ukrainy, według stanu na 31 grudnia 2022 r., wynosiła 19 450,3 tys. zł. Wysokość środków otrzymanych przez Miasto wyniosła 17 297,1 tys. zł, w tym z Funduszu Pomocy 17 204,9 tys. zł i z darowizn 92,2 tys. zł. Miasto wydatkowało na realizowane zadania 18 556,4 tys. zł (w tym środki Funduszu Pomocy – 17 204,9 tys. zł³⁷; środki własne – 1 138,1 tys. zł³⁸ i darowizny – 213,4 tys. zł³⁹).

Łączna kwota środków ujętych w planie wydatków Miasta na zadania pomocowe dla obywateli Ukrainy, według stanu na 30 kwietnia 2023 r., wynosiła 14 514,0 tys. zł. Wysokość środków otrzymanych przez Miasto wyniosła 5 928,5 tys. zł (z Funduszu Pomocy). Miasto wydatkowało na realizowane zadania 5 667,6 tys. zł (w tym środki Funduszu Pomocy 5 090,4 tys. zł⁴⁰ i środki własne 577,2 tys. zł⁴¹).

Koszty obsługi zadań według stanu na 31 grudnia 2022 r. wyniosły 122,4 tys. zł⁴², a według stanu na 30 kwietnia 2023 r. wyniosły 71,6 tys. zł⁴³.

(akta kontroli: tom I, str. 406-431, 437-465)

Miasto wydatkowało (założyło) środki własne z przeznaczeniem na pomoc obywatelom Ukrainy w wysokości 7 494,9 tys. zł (w 2022 r.) i w wysokości 2 495,9 tys. zł (w 2023 r. do 30 kwietnia). Prezydent wyjaśniła, że o *refundację środków z Funduszu Pomocy Gmina występowała wtedy, gdy w jej przekonaniu - zgodnie z zapisami ustawy o pomocy i decyzjami Wojewody Dolnośląskiego, takie wydatki refundacji podlegały*. Dotyczyło to zadań takich jak m.in. zapewnienie zakwaterowania, zapewnienie całodziennego wyżywienia zbiorowego, zapewnienie transportu do miejsc zakwaterowania, zapewnienie środków czystości i higieny osobistej oraz innych produktów. Realizację zadań z 2022 r. zrefundowano w wysokości 6 955,5 tys. zł (92,80%), a nie zrefundowano – mimo wystąpienia o środki – w wysokości 539,4 tys. zł⁴⁴. Na 30 kwietnia 2023 r. zrefundowano 1 978,9 tys. zł. Kwota w wysokości 517,0 tys. zł niezrefundowana na 30 kwietnia 2023 r., została uregulowana transzą przekazaną Miastu w maju 2023 r.

(akta kontroli: tom I, str. 388-389; tom II, str. 87-89)

Na potrzeby realizacji zadań pomocowych dla obywateli Ukrainy, podjęto decyzję o uruchomieniu rezerwy na realizację zadań z zakresu zarządzania kryzysowego, w tym w: 2022 r. (550,0 tys. zł); 2023 r. (460,0 tys. zł). Uruchomiona rezerwa

³⁷ 92,72%.

³⁸ 6,13%.

³⁹ 1,15%.

⁴⁰ 89,82%.

⁴¹ 10,18%.

⁴² M.in. w zakresie realizacji zadania pt. Zapewnienie opieki, edukacji i kształcenia dla dzieci, uczniów będących obywatelami Ukrainy uczęszczających do publicznych i niepublicznych jednostek oświatowych, wyniosły 38,9 tys. zł.

⁴³ M.in. w zakresie realizacji zadania pt. Zapewnienie opieki, edukacji i kształcenia dla dzieci, uczniów będących obywatelami Ukrainy uczęszczających do niepublicznych jednostek oświatowych, wyniosły 59,6 tys. zł.

⁴⁴ Środki na zadanie pt. Zapewnienie opieki, edukacji i kształcenia dla dzieci, uczniów będących obywatelami Ukrainy, uczęszczających do publicznych i niepublicznych jednostek oświatowych. W przypadku tego zadania dokonano częściowej refundacji z Funduszu Pomocy, tj. z poniesionej kwoty 4 843,9 tys. zł, zrefundowano 4 304,5 tys. zł.

w powyższym zakresie została wykorzystana, w tym w: 2022 r. w kwocie 438,8 tys. zł (79,78%); 2023 r. w kwocie 59,2 tys. zł (12,87%)⁴⁵.

(akta kontroli: tom I, str. 195)

W wyniku realizowanych zadań na rzecz obywateli Ukrainy osiągnięto m.in. następujące efekty: zapewnienie zakwaterowania (zbiorowego) i całodziennego żywienia zbiorowego dla 517 osób; wypłata świadczenia pieniężnego za zapewnienie zakwaterowania i żywienia (na podstawie art. 13 ustawy o pomocy) dla 3 426 osób; zapewnienie transportu do miejsc zakwaterowania dla 517 osób; zapewnienie środków czystości i higieny oraz innych produktów dla 517 osób; zapewnienie opieki, edukacji i kształcenia dla dzieci, uczniów będących obywatelami Ukrainy, uczęszczających do publicznych i niepublicznych jednostek oświatowych [tj. dla 523 dzieci i uczniów w 2022 r. i 502 dzieci i uczniów w 2023 r.]; zorganizowanie wycieczki do wrocławskiego zoo dla 80 dzieci z domów dziecka z Ukrainy; organizacja polsko-ukraińskiego Festynu Sportowo-Rekreacyjnego, dzięki któremu zapewniono integrację obywateli Ukrainy z lokalną społecznością; organizacja wakacyjnych zajęć artystycznych dla dzieci i młodzieży z Ukrainy (dla około 1 000 osób); współorganizacja warsztatów dla dzieci, młodzieży i rodzin z Ukrainy "Piątkowe poranki 22", w których wzięło udział około 700 osób; zapewnienie jednego gorącego posiłku w postaci dwudaniowego obiadu od poniedziałku do piątku 237 dzieciom z Ukrainy realizującym obowiązek szkolny w szkołach publicznych Świdnicy (ogółem wydano 6 095 posiłków); nadanie numeru PESEL 2 869 obywatelom Ukrainy; wypłata 3 224 jednorazowych świadczeń pieniężnych dla obywateli Ukrainy w wysokości 300 zł na osobę; wypłata świadczeń rodzinnych dla obywateli Ukrainy, czym udzielono wsparcia 115 rodzinom (w łącznej kwocie 223,6 tys. zł) w 2022 r. i 91 rodzinom w 2023 r. (w łącznej kwocie 206,9 tys. zł); świadczenie bezpłatnej pomocy psychologicznej dla 314 obywateli Ukrainy w 2022 r. i 225 w 2023 r.; wypłata zasiłków stałych i okresowych dla 208 obywateli Ukrainy w 2022 r. (na łączną kwotę 327,9 tys. zł) i 59 obywateli Ukrainy w 2023 r. (na łączną kwotę 101,8 tys. zł).

Urząd nie przeprowadzał analiz dotyczących efektywności udzielanej pomocy. Jak wyjaśniła Prezydent, *nie było takiego obowiązku. Tym niemniej, dokonywano (niedokumentowanych) ocen udzielanej pomocy. W ich wyniku nie stwierdzono czynników mogących negatywnie oddziaływać na efekty udzielanej pomocy.*

(akta kontroli: tom I, str. 381, 402-406, 431)

2.2. Urząd w latach 2022-2023⁴⁶ podejmował działania na rzecz pomocy obywatelom Ukrainy w ramach dwóch projektów finansowanych ze środków UE: (1) Wsparcie uczniów z Ukrainy – poprawa umiejętności posługiwania się językiem polskim w szkole i poza szkołą⁴⁷; (2) Świdnica dla Ukrainy - dostosowanie do potrzeb infrastruktury społecznej i edukacyjnej⁴⁸.

(akta kontroli: tom I, str. 382)

2.3. Łączna liczba uczniów będących dziećmi obywateli Ukrainy, które uczyły się w szkołach na terenie Miasta⁴⁹ wynosiła na: 31 marca 2022 r. – 299; koniec roku szkolnego 2021/2022 – 333; 1 września 2022 r. – 406; 30 kwietnia 2023 r. – 366.

Wysokość przekazanych Miastu przez Ministerstwo Finansów środków z Funduszu Pomocy na realizację dodatkowych zadań oświatowych w ramach pomocy dzieciom

⁴⁵ Według stanu na 30 kwietnia 2023 r.

⁴⁶ Do 25 sierpnia 2023 r.

⁴⁷ Wartość projektu: 629,9 tys. zł; dofinansowanie: 598,4 tys. zł. Cel: uzyskanie do końca września 2023 r. u 571 uczniów (301 z Ukrainy i 270 z Polski) z siedmiu publicznych szkół podstawowych na terenie Miasta Świdnicy wzrostu umiejętności m.in. w posługiwaniu się językiem polskim, w środowisku międzykulturowym.

⁴⁸ Wartość projektu: 2 415,8 tys. zł; dofinansowanie: 2 415,8 tys. zł. Cel: poprawa infrastruktury (m.in. przebudowa lokali mieszkalnych) dla osób przybyłych z Ukrainy, remonty w szkołach.

⁴⁹ Których organem prowadzącym jest Miasto.

ukraińskim wynosiła według stanu na: koniec 2022 r. – 4 304,5 tys. zł; 30 kwietnia 2023 r. – 2 314,5 tys. zł.

Wartość dofinansowanych z Funduszu Pomocy świadczeń pomocy materialnej o charakterze socjalnym dla uczniów z Ukrainy, na podstawie art. 53 ust. 1 ustawy o pomocy, wynosiła według stanu na: koniec 2022 r. (70,7 tys. zł); 30 kwietnia 2023 r. (0,0 tys. zł); 23 czerwca 2023 r. (89,3 tys. zł).

(akta kontroli: tom I, str. 195-196)

2.4. Niewykorzystane w pełni środki, otrzymane z Funduszu Pomocy w kwocie 180,1 tys. zł, zostały zwrócone na rachunek Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego we Wrocławiu.

Przyczynami niepełnego wykorzystania środków były m.in. niedostosowanie zapotrzebowania we wniosku do faktycznie poniesionych wydatków; błędy w obliczeniach; zwrot środków jako niezasadnie pobranych przez wnioskodawców⁵⁰.

Kwota odsetek zgromadzonych na rachunku bankowym Fundusz Pomocy wynosiła na: 31 grudnia 2022 r. – 39,9 tys. zł; 30 kwietnia 2023 r. – 11,9 tys. zł. Kwotę odsetek przeznaczono w myśl art. 14 ust. 4c ustawy o pomocy, na realizację zadań w zakresie pomocy obywatelom Ukrainy, o których stanowi art. 50 ustawy o pomocy, tj. realizację dodatkowych zadań oświatowych związanych z kształceniem, wychowywaniem i opieką nad dziećmi i uczniami będącymi obywatelami Ukrainy.

Prezydent wyjaśniła, że *środki pochodzące z Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego w 2022 r. i 2023 r. na wypłatę świadczeń za zakwaterowanie, wyżywienie i środki czystości dla obywateli Ukrainy, w pełni pokrywały zapotrzebowania. Nie zachodziła zatem potrzeba wnioskowania o ich zwiększenie.*

(akta kontroli: tom I, str. 196, 389, 403-404)

2.5.1. Na terenie Miasta funkcjonował (i funkcjonuje) jeden punkt pełniący funkcję recepcyjną, informacyjną i medyczną mieszczący się w Świdnicy przy ul. Długiej 33 w Wydziale Polityki Społecznej i Spraw Socjalnych Urzędu. Punkt powstał 26 lutego 2022 r. Miasto zapewniło też miejsca zbiorowego zakwaterowania i całodziennego wyżywienia, według stanu na: 24 lutego 2022 r. (żaden); 31 marca 2022 r. (cztery)⁵¹; 30 czerwca 2022 r. (pięć)⁵²; 30 września 2022 r. (cztery)⁵³; 31 grudnia 2022 r. (cztery)⁵⁴; 30 kwietnia 2023 r. (cztery)⁵⁵.

Punkt recepcyjny nie był dostępny całodobowo. W przypadku przybycia uchodźców poza godzinami pracy Urzędu, Straż Miejska w Świdnicy informowała o tym pracownika Biura Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego, który umieszczał obywateli Ukrainy w miejscu zbiorowego zakwaterowania i całodziennego wyżywienia. Następnie w godzinach pracy Urzędu byli oni dowożeni do punktu recepcyjnego, gdzie dokonywali wymaganych czynności administracyjnych.

Miejsce punktu recepcyjnego zostało wyznaczone w budynku w centrum miasta, do którego jest łatwo dotrzeć. Miejsca zbiorowego zakwaterowania i całodziennego

⁵⁰ Dotyczyło wypłaty świadczenia pieniężnego za zapewnienie zakwaterowania i wyżywienia (na podstawie art. 13 ustawy o pomocy).

⁵¹ Tj.: [1] Remiza Ochotniczej Straży Pożarnej w Świdnicy; [2] Hotel „Pod Wierzbą”; [3] Zakład Poprawczy i Schronisko dla Nieletnich w Świdnicy; [4] Świdnicki Ośrodek Sportu i Rekreacji.

⁵² Tj.: [1] budynek po byłej Szkole Podstawowej w Świdnicy; [2] mieszkanie nadzorowane przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Świdnicy; [3] Hotel „Pod Wierzbą”; [4] Zakład Poprawczy i Schronisko dla Nieletnich w Świdnicy; [5] Świdnicki Ośrodek Sportu i Rekreacji.

⁵³ Tj.: [1] budynek po byłej Szkole Podstawowej w Świdnicy; [2] mieszkanie nadzorowane przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Świdnicy; [3] Zakład Poprawczy i Schronisko dla Nieletnich w Świdnicy; [4] Caritas Diecezji Świdnickiej.

⁵⁴ Tj.: [1] mieszkanie prowadzone przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Świdnicy; [2] Zakład Poprawczy i Schronisko dla Nieletnich w Świdnicy; [3] Świdnicki Ośrodek Sportu i Rekreacji; [4] Caritas Diecezji Świdnickiej.

⁵⁵ Tj.: [1] mieszkanie prowadzone przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Świdnicy; [2] Zakład Poprawczy i Schronisko dla Nieletnich w Świdnicy; [3] Świdnicki Ośrodek Sportu i Rekreacji; [4] Caritas Diecezji Świdnickiej.

wyżywienia wytypowano zgodnie z rozeznaniem możliwości lokalowych samego Miasta i instytucji zewnętrznych funkcjonujących w Mieście. Z trzema instytucjami zewnętrznymi zawarto stosowne cztery porozumienia⁵⁶, określając termin ich trwania zgodnie z czasem obowiązywania Decyzji Wojewody Dolnośląskiego polecających Prezydent m.in. organizację zakwaterowania i całodziennego wyżywienia zbiorowego⁵⁷. W porozumieniach określono także warunki (w tym liczbę osób, która może zostać objęta pomocą), obowiązki i uprawnienia stron. Stawki umowne w tym zakresie wynosiły od 40 zł do 70 zł za osobodzień. Wyraził na nie zgodę Wojewoda Dolnośląski. Porozumienia były rzetelnie rozliczane. Urząd wykonał w miejscach zakwaterowania, prowadzonych przez podmioty z którymi zawarto porozumienia, 67 kontroli. W ich wyniku nie stwierdzono nieprawidłowości. Rzeczywiste wykorzystanie miejsc w obiektach zbiorowego zakwaterowania prowadzonych przez ww. podmioty, wahało się w latach 2022-2023⁵⁸ od 63% do 84%.

(akta kontroli: tom I, str. 54-62, 196-197, 329-330, 335-356; tom II, str. 92)

Urząd zgodnie z poleceniem Wojewody Dolnośląskiego⁵⁹ przekazywał do Starostwa Powiatowego w Świdnicy listę dostępnych obiektów do zakwaterowania dla obywateli Ukrainy i aktualizację dostępności miejsc. Łącznie przekazano 107 informacji w ww. zakresie.

(akta kontroli: tom I, str. 374, 377-378)

Na dostosowanie i wyposażenie miejsc zbiorowego zakwaterowania w celu przyjęcia obywateli Ukrainy wydatkowano do 15 kwietnia 2022 r. kwotę 172,9 tys. zł, zrefundowanych następnie ze środków Funduszu Pomocy.

(akta kontroli: tom I, str. 197)

Na terenie Miasta w miejscach zbiorowego zakwaterowania przebywało na koniec marca 2022 r. (157 osób); grudnia 2022 r. (162 osoby); kwietnia 2023 r. (173 osoby). W przypadku wzrostu napływu obywateli Ukrainy w 2022 r. (na przełomie lutego i marca), byli oni kierowani do wcześniej zgłoszonych prywatnych lokali. Ostatecznie podjęto decyzję o przystosowaniu dodatkowego budynku przy ul. Folwarcznej 2 w Świdnicy (budynek po byłej Szkole Podstawowej) na potrzeby uchodźców. Rozwiązanie to umożliwiło przyjmowanie obywateli Ukrainy kierowanych przez Wojewodę Dolnośląskiego z ośrodków przejściowych.

(akta kontroli: tom I, str. 197-198)

W miejscach zbiorowego zakwaterowania obywateli Ukrainy stosowano różne rozwiązania w zakresie organizacji całodziennego wyżywienia, tzn. obiady dostarczała firma cateringowa, śniadania i kolacje przyrządzane były przez obywateli Ukrainy, lub posiłki były przygotowywane przez personel lokali w których zorganizowano zakwaterowanie.

(akta kontroli: tom I, str. 198, 374)

Pracownicy Urzędu weryfikowali warunki panujące w miejscach zbiorowego zakwaterowania. Łącznie przeprowadzono 153 takie weryfikacje. W ich wyniku nie stwierdzono nieprawidłowości.

(akta kontroli: tom I, str. 374, 382)

⁵⁶ Tj.: [1] 22/III/340 zawarte z Zakładem Poprawczym i Schroniskiem dla Nieletnich w Świdnicy (obowiązujące od 21 marca 2022 r.) i [2] 23/II/143 (obowiązujące od 2 stycznia 2023 r.); [3] 22/VII/790 zawarte z Hotelem „Pod Wierzbą” (obowiązujące od 7 kwietnia 2022 r.); [4] 22/XII/1144 zawarte z Caritas Diecezji Świdnickiej (obowiązujące od 1 lipca 2022 r.).

⁵⁷ Dwa porozumienia (23/II/143 i 22/XII/1144) na 11 lipca 2023 r. nadal obowiązywały. Porozumienie 22/III/340 obowiązywało do 1 stycznia 2023 r. Porozumienie 22/VII/790 obowiązywało do 30 czerwca 2022 r.

⁵⁸ Do 25 sierpnia 2023 r.

⁵⁹ Nr BW-OP.4110.1.2022.KW z 14 marca 2022 r.

Prezydent zarządzeniem⁶⁰ powołała Komisję, do oceny sytuacji życiowej obywateli Ukrainy zakwaterowanych w obiektach mieszczących się na terenie Świdnicy, w których koszt utrzymania ponosi Miasto w myśl art. 12 ust. 17a i 17b ustawy o pomocy, a ubiegających się o zwolnienie z obowiązku uiszczania opłat. Zgodnie z tym zarządzeniem, podstawą do ww. oceny były najpierw ankiety obywateli Ukrainy, a następnie⁶¹ wnioski o dofinansowanie kosztów pobytu w Polsce obywateli Ukrainy. Przyjęto także zasadę, że po upływie trzech miesięcy od dnia zwolnienia z ponoszenia kosztów utrzymania, następuje ponowna ocena sytuacji, w której aktualnie znajdują się obywatele Ukrainy. Wnioski rozpatrywane były na bieżąco, a strona wnioskująca informowana była pisemnie o rozstrzygnięciu sprawy.

Według stanu na 31 maja 2023 r. - łącznie 170 obywateli Ukrainy (na 180) zwolniono z obowiązku odpłatności za przebywanie w miejscach zbiorowego zakwaterowania, na podstawie art. 12 ust. 17c i ust. 17d ustawy o pomocy, a 10 zostało zobowiązanych do częściowego (50%) pokrycia (z góry), kosztów pobytu w tych miejscach. Łączna kwota wpłat obywateli Ukrainy przebywających w miejscach zbiorowego zakwaterowania na 31 maja 2023 r. wynosiła 22,6 tys. zł. Po wprowadzeniu częściowej odpłatności za zakwaterowanie (od marca 2023 r.), nie zaobserwowano w Mieście zmniejszenia się liczby osób korzystających z miejsc zbiorowego zakwaterowania i wyżywienia.

(akta kontroli: tom I, str. 198, 333-334, 374-375)

Informacja o miejscach zbiorowego zakwaterowania na terenie Miasta została upubliczniona na stronie internetowej Urzędu.

Urząd dysponował wiedzą o jednym incydencie (sprzeczce między dwiema obywatelkami Ukrainy) w miejscu zbiorowego zakwaterowania. Nie wymagał on interwencji ze strony Urzędu. Innych przypadków nie odnotowano.

(akta kontroli: tom I, str. 383)

2.5.2. Z tytułu zapewnienia zakwaterowania i wyżywienia obywatelom Ukrainy w Mieście wypłacono 8 534,1 tys. zł⁶² (według stanu na 31 grudnia 2022 r.)⁶³ i 1 697,4 tys. zł (według stanu na 30 kwietnia 2023 r.)⁶⁴.

W 2022 r. wpłynęło do Urzędu 2 368 wniosków o wypłatę świadczenia z tytułu zapewnienia zakwaterowania i wyżywienia obywatelom Ukrainy, z czego 2 310 (97,55%) wniosków zostało rozpatrzonych pozytywnie. W 2023 r. (do 30 kwietnia) wpłynęło do Urzędu 599 ww. wniosków, z czego 562 (93,82%) wnioski zostały rozpatrzone pozytywnie.

Pozytywnie rozpatrzonymi wnioskami o wypłatę powyższego świadczenia zostało objętych 2 881 obywateli Ukrainy (według stanu na 31 grudnia 2022 r.) i 545 obywateli Ukrainy (według stanu na 30 kwietnia 2023 r.).

(akta kontroli: tom I, str. 406, 424; tom II, str. 99)

W Urzędzie nie wprowadzono pisemnych zasad weryfikacji wniosków o przyznanie świadczenia z tytułu zapewnienia zakwaterowania i wyżywienia obywatelom Ukrainy. Do przyjętej praktyki należało(y) m.in.: (1) sprawdzanie wniosku pod względem formalnym, merytorycznym i rachunkowym; (2) analiza ankiety weryfikacyjnej opracowanej w Wydziale Gospodarki Mieszkaniowej Urzędu, wypełnianej przez

⁶⁰ Nr 0050-93/2023 z 3 marca 2023 r. w sprawie powołania Komisji ds. oceny sytuacji życiowej obywateli Ukrainy, zmienionym zarządzeniem nr 0050-159/2023 z 30 maja 2023 r.

⁶¹ Od 30 maja 2023 r.

⁶² W jednym przypadku Wojewoda Dolnośląski, pismem nr ZP-ZS.946.61.2022.MS z października 2022 r. podwyższył kwotę świadczenia do wysokości 42,78 zł za osobę za dzień.

⁶³ Wysokość kosztów obsługi to 32,2 tys. zł.

⁶⁴ Wysokość kosztów obsługi to 9,1 tys. zł.

wnioskodawców, a pomocnej w typowaniu adresów, w których sprawdzane były warunki zakwaterowania i wyżywienia; (3) wezwania do uzupełnienia braków formalnych, przedłożenia odpowiednich dokumentów; (4) wizje w wybranych miejscach zakwaterowania obywateli Ukrainy; (5) weryfikowanie danych poprzez wprowadzanie wniosków do teleinformatycznej bazy „Źródło”, a w przypadku nieprawidłowości – wzywianie (telefoniczne, e-mailowe, w ostateczności w formie pisemnej) do uzupełnienia danych.

Weryfikacja warunków zakwaterowania i wyżywienia polegała na tym, że dwuosobowe zespoły pracowników udawały się w miejsce zakwaterowania obywateli Ukrainy, dokonywały oceny warunków mieszkaniowych i sprawdzały sposób wyżywienia.

Weryfikacja uprawnień do wydłużenia wypłaty świadczenia powyżej 120 dni odbywała się na kilka sposobów: (1) w przypadku kobiet, które ukończyły 60 rok życia i mężczyźni, którzy ukończyli 65 rok życia – dokonywano sprawdzenia nr PESEL; (2) od osób niepełnosprawnych powołujących się na ukraińskie orzeczenie o niepełnosprawności wymagano przedłożenia przetłumaczonego orzeczenia, które potwierdzało I lub II stopień niepełnosprawności wraz z wymogiem sprawowania opieki nad osobą niepełnosprawną; (3) od kobiet w ciąży wymagano przedłożenia karty ciąży, a od wychowujących dziecko do 12 miesiąca życia dokumentu, z którego wynikało, że osoba wychowująca dziecko jest jego rodzicem lub opiekunem; (4) od osób sprawujących samotnie opiekę na terenie Rzeczypospolitej nad co najmniej trojgiem dzieci wymagano dokumentów potwierdzających, że jest się rodzicem lub opiekunem dzieci oraz oświadczenia dotyczącego miejsca pobytu drugiego rodzica; (5) od małoletniego, o którym mowa w art. 25a ust. 1 ustawy o pomocy, wymagano m.in. zaświadczenia o wpisie do „ewidencji małoletnich”.

(akta kontroli: tom II, str. 99-100)

Prezydent wyjaśniła, że Urząd weryfikował, czy obywatel Ukrainy objęty wnioskiem dotyczącym świadczenia z tytułu zapewnienia zakwaterowania i wyżywienia, nie był już uwzględniony w innym wniosku lub w ramach zakwaterowania zbiorowego. Wykorzystywano w tym celu dane wprowadzane (z kart osobowych dołączonych do wniosków o wypłatę świadczeń) przez pracowników Wydziału Gospodarki Mieszkaniowej, do programu ELPIS. Program ten wyszukiwał osoby wyłącznie z utworzonej bazy danych. Zanim Gmina uzyskała możliwość weryfikacji obywateli Ukrainy poprzez dostęp do teleinformatycznej bazy danych za pośrednictwem aplikacji „Źródło” (21 czerwca 2022 r.), stworzona baza w ELPIS pozwoliła na kontrolę w tym zakresie. Było to czasochłonne zadanie, bardzo obciążające pracowników ww. Wydziału, ale skutecznie weryfikujące dane osób zakwaterowanych. Z weryfikacji wniosków wielokrotnie wynikało, że powielaty się terminy o jeden dzień czy dwa dni u różnych wnioskodawców. Najczęściej spornym terminem był jeden dzień, w którym obywatel Ukrainy wyprowadzał się z jednego miejsca zakwaterowania i w tym samym dniu zamieszkiwał w innym miejscu. Wówczas prowadzone było postępowanie wyjaśniające i następowała odmowa wypłacenia środków u jednego z wnioskodawców za sporny dzień.

(akta kontroli: tom II, str. 93)

O wypłatę świadczenia z tytułu zapewnienia zakwaterowania i wyżywienia obywatelom Ukrainy, występowały także podmioty działające w formie spółek czy fundacji. W 2022 r. takie podmioty złożyły 400 wniosków, wskazując zakwaterowane w liczbie od jednej do 62 osób, a w 2023 r. (do 30 kwietnia) 152 wnioski z liczbą zakwaterowanych od jednej do 34 osób.

(akta kontroli: tom II, str. 93-94)

Informacje na temat świadczenia z tytułu zapewnienia zakwaterowania i wyżywienia obywatelom Ukrainy, warunków jego wypłaty, były przekazywane m.in.: osobiście przez pracowników Wydziału Gospodarki Mieszkaniowej Urzędu; poprzez Biuletyn Informacji Publicznej Urzędu; w punkcie informacyjnym w Świdnicy, przy ul. Długiej 33; poprzez stronę internetową Urzędu.

(akta kontroli: tom II, str. 100-101)

Urząd w 2022 r. zidentyfikował 20 przypadków nienależnie pobranych świadczeń z tytułu zapewnienia zakwaterowania i wyżywienia obywatelom Ukrainy, na łączną kwotę 27,8 tys. zł. W przypadkach tych każdorazowo wzywano do zwrotu świadczenia. Z tego 13,7 tys. zł wnioskodawcy zwrócili na konto Miasta w 2022 r.; 2,9 tys. zł wnioskodawcy zwrócili na konto Miasta w 2023 r.; 11,2 tys. zł nie zostało zwróconych (postępowania były prowadzone).

Urząd w 2023 r. zidentyfikował cztery przypadki nienależnie pobranych świadczeń z tytułu zapewnienia zakwaterowania i wyżywienia obywatelom Ukrainy, na łączną kwotę 8,1 tys. zł. W przypadkach tych każdorazowo wzywano do zwrotu świadczenia. Z tego 1,0 tys. zł wnioskodawcy zwrócili na konto Miasta; 7,1 tys. zł nie zostało zwróconych (postępowania były prowadzone).

Skierowano też trzy zawiadomienia do Prokuratury Rejonowej w Świdnicy o uzasadnionym podejrzeniu popełnienia przestępstwa (oszustwa) z art. 286 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny⁶⁵, polegającego na złożeniu niezgodnego z prawdą oświadczenia o zapewnieniu obywatelom Ukrainy zakwaterowania i wyżywienia na własny koszt i tym samym wprowadzenia w błąd Prezydent i pracowników Urzędu, czym próbowano doprowadzić (lub doprowadzono) do nieuzasadnionego przyznania świadczenia z tytułu zapewnienia zakwaterowania i wyżywienia obywatelom Ukrainy.

(akta kontroli: tom II, str. 101-136)

Do 27 lipca 2023 r. do Urzędu nie wpłynęły pozwy cywilne wniesione przeciwko Miastu w związku z odmową wypłaty świadczenia z tytułu zapewnienia zakwaterowania i wyżywienia obywatelom Ukrainy.

(akta kontroli: tom II, str. 101)

W wyniku badania próby⁶⁶ 30 spraw⁶⁷ zakończonych udzieleniem świadczenia pieniężnego z tytułu zapewnienia zakwaterowania i wyżywienia obywatelom Ukrainy oraz 10 spraw⁶⁸, które zakończyły się odmową wypłaty (przyznania) tego świadczenia ustalono, że wnioski o przyznanie świadczenia były zgodne z obowiązującym wzorem i kompletne. Przestrzegano zasad weryfikacji wniosków. Odpowiednio dokumentowano weryfikację wniosku (tj. dane osób, na które składany był wniosek). Wnioski zostały rozpatrzone w terminie miesiąca od ich złożenia w Urzędzie, z wyjątkiem trzech (odmownych), które rozpatrzono z przekroczeniem tego terminu, co szczegółowo opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

⁶⁵ Dz. U. z 2022 r. poz. 1138, ze zm.

⁶⁶ Dobranej na podstawie profesjonalnego osądu kontrolera.

⁶⁷ Tj. nr: [1] GM.8133.216.2022; [2] GM.8133.191.2022; [3] GM.8133.215.2022; [4] GM.8133.214.2022; [5] GM.8133.212.2022; [6] GM.8133.106.2023; [7] GM.8133.118.2023; [8] GM.8133.129.2023; [9] GM.8133.712.2022; [10] GM.8133.785.2022; [11] GM.8133.761.2022; [12] GM.8133.512.2022; [13] GM.8133.526.2022; [14] GM.8133.557.2022; [15] GM.8133.668.2022; [16] GM.8133.634.2022; [17] GM.8133.666.2022; [18] GM.8133.821.2023; [19] GM.8133.845.2023; [20] GM.8133.819.2023; [21] GM.8133.1876.2022; [22] GM.8133.1798.2022; [23] GM.8133.1812.2022; [24] GM.8133.1862.2022; [25] GM.8133.1870.2022; [26] GM.8133.101.2022; [27] GM.8133.156.2022; [28] GM.8133.153.2022; [29] GM.8133.505.2023; [30] GM.8133.506.2023.

⁶⁸ Tj. nr: [1] GM.8133.1805.2022; [2] GM.8133.1768.2022; [3] GM.8133.1786.2022; [4] GM.8133.1499.2022; [5] GM.8133.2193.2022; [6] GM.8133.2384.2022; [7] GM.8133.2333.2022; [8] GM.8133.325.2023; [9] GM.8133.519.2023; [10] GM.8133.2164.2022.

Wyплаты świadczenia pieniężnego z tytułu zapewnienia zakwaterowania i żywienia obywatelom Ukrainy zostały dokonane w wysokości wynikającej z wniosku na rachunek bankowy wskazany we wniosku. W przypadkach odmowy wypłaty świadczenia wnioskodawcy przekazano uzasadnienie tej odmowy⁶⁹. Głównymi przyczynami odmów były m.in.: powielanie się okresów zakwaterowania tych samych osób w innym wniosku, przekroczenie 120 dni pobytu obywateli Ukrainy na terytorium Polski, brak statusu UKR. W przypadku wydłużenia wypłaty ponad 120 dni, udokumentowano weryfikację uprawnień wnioskodawcy do przedłużenia wypłaty.

Powyższe wypłaty zostały ujęte w księgach rachunkowych zgodnie z treścią ekonomiczną wydatku. Wszyscy uprawnieni (tj. spełniający kryteria przyznania świadczenia) wnioskodawcy otrzymali świadczenie. Nie stwierdzono pozostawienia wniosków bez rozpatrzenia.

W trzech przypadkach⁷⁰ spośród badanej próby dokonano kontroli warunków w miejscach zakwaterowania udostępnionych przez wnioskodawców. Wszystkich kontroli przeprowadzono w 2022 r. 126 oraz trzy w 2023 r. (do 30 kwietnia).

(akta kontroli: tom II, str. 15-16, 202-233, 236-262)

2.5.3. Z pomocy w formie wypłaty jednorazowego świadczenia pieniężnego dla obywateli Ukrainy w wysokości 300 zł na osobę (według stanu na 31 grudnia 2022 r.), skorzystało 3 011 osób. Łącznie wypłacono świadczenia na kwotę 903,3 tys. zł, wysokość kosztów obsługi to 15,7 tys. zł. Natomiast według stanu na 30 kwietnia 2023 r. ze świadczenia tego skorzystało 213 osób. Łącznie wypłacono świadczenia na kwotę 63,9 tys. zł, wysokość kosztów obsługi to 0,0 tys. zł. Źródłem finansowania wypłat w tym zakresie był Fundusz Pomocy. Przy czym ich wykorzystanie w 2023 r. planowane było w okresie po 30 kwietnia.

Zadanie wypłaty jednorazowego świadczenia pieniężnego dla obywateli Ukrainy w wysokości 300 zł na osobę, zostało przekazane do realizacji Dyrektorowi Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Świdnicy (jednostka organizacyjna Miasta), na podstawie zarządzenia Prezydent nr 0050-104/2022 z 8 kwietnia 2022 r. w sprawie udzielenia upoważnienia. Działanie Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Świdnicy w ww. zakresie zostało objęte odrębną kontrolą NIK, której wyniki zostały przedstawione w wystąpieniu pokontrolnym skierowanym do dyrektora tego Ośrodka.

(akta kontroli: tom I, str. 421, 429; tom II, str. 17, 20)

2.5.4. W Mieście zapewniono świadczenie bezpłatnej pomocy psychologicznej na rzecz obywateli Ukrainy, w szczególności w postaci indywidualnego i grupowego wsparcia psychologicznego dla dzieci i dorosłych, zajęć psychoedukacyjnych dla dzieci i młodzieży pomagających rozpoznawać i rozumieć przeżywane emocje oraz uczące sposobów radzenia sobie z nimi, moderowanych przez psychologa. W tym celu zawarto łącznie 27 umów z psychologami (i podmiotami świadczącymi takie usługi). Łącznie cztery osoby narodowości ukraińskiej udzielały swoim rodakom pomocy psychologicznej na podstawie art. 64a ustawy o pomocy. Pomoc psychologiczną świadczone łącznie w ośmiu punktach na terenie Miasta⁷¹ (według stanu na 31 grudnia 2022 r.) i w ośmiu punktach (według stanu na 30 kwietnia 2023 r.).

Miasto poniosło wydatki na świadczenie pomocy psychologicznej w wysokości 80,3 tys. zł (według stanu na 31 grudnia 2022 r.) i w wysokości 36,2 tys. zł (według stanu na 30 kwietnia 2023 r.).

⁶⁹ Łącznie było 58 odmów w 2022 r. oraz 37 w 2023 r. (do 30 kwietnia).

⁷⁰ Dotyczyły spraw nr: [1] GM.8133.212.2022; [2] GM.8133.214.2022; [3] GM.8133.216.2022.

⁷¹ M.in. w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Świdnicy, czy w szkołach podstawowych.

Pomocą psychologiczną zostało objętych 314 osób (według stanu na 31 grudnia 2022 r.) i 225 osób (według stanu na 30 kwietnia 2023 r.).

O możliwości uzyskania bezpłatnej pomocy psychologicznej informowano m.in. na stronie internetowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Świdnicy, rozdawano ulotki obywatelom Ukrainy, np. w miejscach zbiorowego zakwaterowania, wysyłano w tej sprawie e-maile do szkół.

(akta kontroli: tom I, str. 421, 430; tom II, str. 30-32, 77-85)

2.5.5. Urząd organizował zbiórki pomocy rzeczowej zgodnie z art. 22 ustawy z dnia 8 kwietnia 2022 r. o zmianie ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa oraz niektórych innych ustaw⁷². Zbiórki koordynowane były przez Biuro Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego Urzędu. Zapoczątkowane przez mieszkańców Świdnicy zbiórki darów w okresie pierwszych dni od wybuchu konfliktu zbrojnego na terytorium Ukrainy zorganizowano w Centrum Pomocy Ukrainie (o którym mowa w punkcie 1.2 wystąpienia pokontrolnego), gdzie były składowane w salach konferencyjno-szkoleniowych. W Centrum Pomocy Ukrainie wydawano obywatelom Ukrainy również pakiety żywnościowe. W okresie późniejszym, z uwagi na znaczne ilości codziennie przekazywanych darów, zbiórki pomocy rzeczowych, w tym m.in. produktów i artykułów spożywczych, ubrań, butów, środków chemicznych, artykułów higienicznych czy środków czystości, gromadzono przy ul. Folwarcznej 2 w dawnym budynku Szkoły Podstawowej nr 105.

W procesie zbierania i segregacji darów zaangażowani byli pracownicy Urzędu oraz Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Świdnicy, jak również wolontariusze. Orientacyjna wielkość zbiorów rzeczowych nie była możliwa do oszacowania.

Urząd korzystał w pełni z uprawnień i możliwości zbierania oraz późniejszego ewidencjonowania środków finansowych w formie darowizn pieniężnych na specjalnym rachunku bankowym Miasta⁷³, zgodnie ze stanowiskiem Regionalnej Izby Obrachunkowej w Gdańsku⁷⁴. Urząd organizował zbiórki pomocy finansowej. W 2022 r. (według stanu na 31 grudnia 2022 r.) z tytułu darowizn zebrano środki o wartości 227,5 tys. zł, a w 2023 r. (według stanu na 30 kwietnia 2023 r.) o wartości 107,8 tys. zł.

(akta kontroli: tom III, str. 79-104, 111-112, 120)

Zbiórki przeprowadzono na rzecz obywateli Ukrainy przybyłych do Świdnicy, jak również kierowano je do społeczności miast partnerskich Świdnicy na terytorium Ukrainy. Przewozy zebranych darowizn zrealizowano trzykrotnie do miejscowości Czernihów oraz miast partnerskich Ivano-Frankiwnsk i Niżyn.

Miasto nie wprowadziło przepisów normujących zasady postępowania w sprawie prowadzenia zbiorów pomocy rzeczowej i finansowej dla obywateli Ukrainy.

W organizację zbiorów byli zaangażowani pracownicy Urzędu na zasadzie wolontariatu, którzy wykonywali te czynności doraźnie w trakcie pojawiającej się nagle potrzeby. Do Urzędu trafiały dary również od świdniczan mieszkających w Niemczech, Francji, Szwajcarii, Hiszpanii i Stanach Zjednoczonych. Jednym z największych darczyńców było miasto partnerskie Świdnicy – Biberach (Niemcy). Oprócz wolontariuszy, zaangażowane w niesieniu pomocy były lokalne firmy. Transporty darów zebranych przez Miasto na tereny Ukrainy przewożone były samochodami dostawczymi.

(akta kontroli: tom III, str. 83-84, 89-90, 106-112)

⁷² Dz. U. poz. 830.

⁷³ Subkonto o numerze: 93 1240 4142 1111 0011 1201 6259.

⁷⁴ Stanowisko Regionalnej Izby Obrachunkowej w Gdańsku z 4 marca 2022 r. (sygn. akt RP.0441/3/11/1/2022).

Wszystkie transporty zebranych darów na terenie Polski były przekazywane do Ukrainy na podstawie listów przewozowych. Urząd nie prowadził ewidencji zebranej pomocy rzeczowej. Miasto dokonywało segregacji zebranych darowizn celem ich późniejszego sprawnego wydawania obywatelom Ukrainy, przy czym przekazanie rzeczy potrzebującym odbywało się bez pokwitowań.

(akta kontroli: tom III, str. 111-112)

Środki finansowe ze zbiórek wpłacone na specjalny rachunek bankowy Miasta zostały ujęte w księgach rachunkowych jako źródło dochodu Miasta, co zostało zawarte w wyciągu z historii rachunku bankowego zawierającego historię wszystkich transakcji za 2022 r. (według stanu na 31 grudnia) oraz 2023 r. (według stanu na 30 kwietnia). Środki te zostały przeznaczone na realizację działań pomocowych.

(akta kontroli: tom III, str. 83, 85, 89-90, 103, 111-112, 121-127)

Informowanie o zbiórkach zapewniono za pośrednictwem dróg elektronicznych takich jak m.in. strona internetowa Urzędu i specjalnie utworzona skrzynka e-mail⁷⁵. Prezydent publikowała również komunikaty o podobnej treści w swoich mediach społecznościowych. Została utworzona infolinia z trzema dostępnymi numerami telefonów pod którymi można było uzyskać od wolontariuszy potrzebne informacje. Informowanie o przedmiotowych ziórkach zapewniono również w prasie na łamach lokalnej gazety „Moja Świdnica” oraz w „Gazecie Wyborczej”.

(akta kontroli: tom III, str. 8-11, 78-104, 111-112)

2.6. Miasto nie wykorzystywało na potrzeby zapewnienia zakwaterowania obywateli Ukrainy obiektów niespełniających wymagań przepisów prawa, o czym stanowi art. 12a ust. 1 ustawy o pomocy. Przeznaczone na potrzeby zakwaterowania zbiorowego obywateli Ukrainy obiekty budowlane, o których mowa w punkcie 2.5.1. wystąpienia pokontrolnego, spełniały wymagania przepisów techniczno-budowlanych, przeciwpożarowych oraz higieniczno-sanitarnych, z czego zmiana sposobu użytkowania wystąpiła w jednym przypadku, co zostało poprzedzone stosowną uchwałą intencyjną⁷⁶ Rady Miejskiej w Świdnicy zgodnie z decyzjami Wojewody Dolnośląskiego⁷⁷ polecającymi m.in. zapewnienie zakwaterowania i całodziennego wyżywienia zbiorowego. W przedmiotowych obiektach spełniających wymogi przepisów prawa niezbędne prace remontowe wykonano w trzech budynkach na: ul. Głowackiego 1, ul. Folwarcznej 2 i ul. Żeromskiego 28/2, przy czym wykonał je zarządca, tj. Miejski Zarząd Nieruchomości w Świdnicy.

(akta kontroli: tom III, str. 1-8, 154-156)

2.7. Miasto postępowo prawidłowo zlecając realizację działań pomocowych organizacjom pozarządowym na podstawie art. 12 ust. 8 ustawy o pomocy. Urząd zlecił działania pomocowe dla realizacji zadań ofertowych o tytułach „Obiady dla dzieci z Ukrainy”⁷⁸ oraz „Otwarta pracownia międzykulturowa na Folwarcznej”⁷⁹, dwóm organizacjom pozarządowym. Pierwszym podmiotem było Stowarzyszenie Przyjaciół Dzieci Chorych „Serce”⁸⁰, gdzie celem realizacji zadania było „Zapewnienie jednego gorącego posiłku w postaci dwudaniowego obiadu od poniedziałku do piątku

⁷⁵ dlaukrainy@um.swidnica.pl.

⁷⁶ Nr VI/39/19 z 22 lutego 2019 r. w sprawie zamiaru przekształcenia ośmioletniej Szkoły Podstawowej nr 105 w Świdnicy poprzez zmianę jej siedziby.

⁷⁷ Nr 120/2022/BZ z 21 marca 2022 r., ze zm.; nr 182/2022/BZ z 24 marca 2022 r., ze zm.; nr 250/2022/BZ z 7 kwietnia 2022 r.; nr 383/2022/BZ z 15 kwietnia 2022 r.; nr 387/2022/BZ z 20 kwietnia 2022 r.; nr 410/2022/BZ z 26 kwietnia 2022 r., ze zm.; nr 518/2022/BZ z 15 lipca 2022 r.; nr 519/2022/BZ/U z 15 lipca 2022 r.; nr 570/2022/BZ z 16 września 2022 r.; nr 3/2023/BZ/U z 4 stycznia 2023 r.

⁷⁸ Dalej: „Oferta nr 1” z 11 kwietnia 2022 r. na realizację zadania na kwotę 64,0 tys. zł z terminem wykonania do 31 maja 2022 r.

⁷⁹ Dalej: „Oferta nr 2” z 15 września 2022 r. na realizację zadania na kwotę 20,0 tys. zł z terminem wykonania do 31 grudnia 2022 r.

⁸⁰ Dalej: Stowarzyszenie.

dzieciom z Ukrainy realizującym obowiązek szkolny w szkołach publicznych w Świdnicy”, natomiast drugim była Fundacja Ładne Historie⁸¹, realizująca zadanie o celu „Pomoc rodzinom i osobom w szczególności dzieciom, które znalazły się w trudnej sytuacji życiowej na skutek wojny w Ukrainie i przebywają na terenie Miasta w obiekcie przy ul. Folwarcznej 2 oraz wyrównywania szans tych rodzin i osób w dostępie do oferty wsparcia edukacyjnego i rozwojowego”. Finansowanie przedmiotowych działań było realizowane ze środków własnych Miasta. Urząd w obydwu przypadkach zapewnił powszechny dostęp do realizacji zadań publicznych umieszczając ogłoszenia o zleceniach w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu, na stronie internetowej Urzędu i na tablicy ogłoszeń Urzędu.

(akta kontroli: tom III, str. 8-9, 24-77, 131, 135-145, 148-153)

Oferty nr 1 i 2 zawierały takie informacje jak m.in. czas, miejsce i zakres działań zrealizowanych, kalkulację kosztów zadania publicznego, informację o wcześniejszej działalności organizacji pozarządowej, informację o posiadanych zasobach rzeczowych i kadrowych zapewniających wykonanie zadania publicznego, deklarację o zamiarze odpłatnego wykonania zadania publicznego zgodnie z art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie⁸².

Przed zawarciem stosownych umów ze Stowarzyszeniem oraz Fundacją, Urząd za pośrednictwem Komisji składającej się z pracowników Wydziału Polityki Społecznej i Spraw Socjalnych ocenił możliwości realizacji zadania publicznego przez przedmiotowe organizacje pozarządowe zgodnie z art. 15 udpp.

Urząd przestrzegał wewnętrznych regulacji w zakresie wyboru oferty, w tym również zasad ich składania i rozpatrywania, które zostały wdrożone zarządzeniami Prezydenta⁸³.

(akta kontroli: tom III, str. 24-77, 130-131, 135-153)

Po ogłoszeniu wyników otwartego konkursu ofert Miasto, bez zbędnej zwłoki, zawarło umowy⁸⁴ o powierzenie realizacji zadania publicznego, wyłonionym w drodze konkursu organizacjom pozarządowym.

Umowy o powierzenie realizacji zadania publicznego zawierały wymagane elementy zgodnie z art. 16 udpp i art. 221 ust. 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych⁸⁵ oraz były zgodne z uproszczonym wzorem umowy stanowiącym załącznik do rozporządzenia Przewodniczącego Komitetu do spraw Pożytku Publicznego z dnia 24 października 2018 r. w sprawie uproszczonego wzoru oferty i sprawozdania⁸⁶.

Urząd przekazał podmiotom realizującym zadania na zlecenie Miasta środki pochodzące z darowizn w wysokości oraz w terminie zgodnie z warunkami umownymi.

(akta kontroli: tom III, str. 8-9, 24-62, 130-131, 133-134, 146-147)

Miasto weryfikowało przedstawione w rozliczeniach oraz zestawieniach (np. w sprawozdaniu z realizacji zadania publicznego) wydatki zgodnie z zawartymi umowami. Termin realizacji przedmiotu umów był zgodny z warunkami umownymi w obydwu przypadkach realizowanych zadań publicznych. Urząd zatwierdził

⁸¹ Dalej: Fundacja.

⁸² Dz. U. z 2023 r. poz. 571; dalej: udpp.

⁸³ Nr 0050-98/2022 z 28 marca 2022 r. w sprawie realizacji zadania publicznego „Obiady dla dzieci z Ukrainy” oraz Nr 0050-303/2022 z 8 września 2022 r. w sprawie realizacji zadania publicznego „Otwarta pracownia międzykulturowa na Folwarcznej”.

⁸⁴ Nr 22/IV/484 zawarta ze Stowarzyszeniem 26 kwietnia 2022 r.; Nr 22/X/951 zawarta z Fundacją 23 września 2022 r.

⁸⁵ Dz. U. z 2023 r. poz. 1270, ze zm.

⁸⁶ Dz. U. poz. 2055.

przedłożone rozliczenia obydwu realizowanych zadań w terminach wynikających z umowy. Miasto prowadziło działania kontrolne u zleceniobiorców na podstawie sprawozdań terminowo złożonych przez podmioty realizujące zgodnie z § 6 warunków umownych. Po przeprowadzeniu kontroli Fundacji dokonano korekty sprawozdania z uwzględnieniem brakującej liczby osób uczestniczących w zajęciach. W przypadku kontroli Stowarzyszenia nie stwierdzono nieprawidłowości.

(akta kontroli: tom III, str. 24-30, 55-62, 131, 135-145)

Urząd dokonywał weryfikacji osiągniętych efektów i celów w realizowanych dwóch zleconych zadaniach. Podczas obowiązywania umów ze Stowarzyszeniem i Fundacją nie występowały problemy związane z realizacją przedmiotowych zadań. Niewykorzystanie dotacji w części stwierdzono w jednym przypadku. Stowarzyszenie 14 czerwca 2023 r., zgodnie z warunkami umowy, zwróciło niewykorzystaną kwotę w wysokości 15 116,00 zł na rachunek bankowy Urzędu. Niewykorzystana część środków została przeznaczona na inne zadania związane z pomocą dla obywateli Ukrainy.

(akta kontroli: tom III, str. 130-131, 135-145)

Prezydent zlecając zarządzeniem⁸⁷ powierzenie realizacji zadania publicznego o tytule „Obiady dla dzieci z Ukrainy” przeznaczyła na ten cel kwotę 83,3 tys. zł. Oferent dokonał kalkulacji wykonania zadania na kwotę 64,0 tys. zł. Faktyczny wydatek po realizacji zadania wyniósł 48,9 tys. zł, a niewykorzystane środki zwrócono na rachunek bankowy zleceniodawcy. W związku z tym Miasto zaoszczędziło łącznie 34,4 tys. zł. Ponadto Stowarzyszenie zapewniło obiady dla 37 dzieci więcej niż zakładano w przedłożonej ofercie nr 1. Prezydent zlecając zarządzeniem⁸⁸ powierzenie realizacji zadania publicznego o tytule „Otwarta pracownia międzykulturowa na Folwarcznej” przeznaczyła na ten cel kwotę 20,0 tys. zł, z czego Fundacja w celu realizacji zadania wykorzystwała tę kwotę w całości.

(akta kontroli: tom III, str. 8-9, 24-77, 130-131, 135-153)

2.8. Miasto współpracowało z innymi podmiotami zawierając w tym celu stosowne porozumienia. Współpraca dotyczyła działań w przedmiocie udzielenia jej wsparcia w realizacji dodatkowych zadań wynikających z ustawy o pomocy, co zostało opisane w punkcie 1.3 wystąpienia pokontrolnego. Celem współpracy na podstawie zawartych porozumień było zapewnienie pomocy obywatelom Ukrainy w zakresie m.in. zakwaterowania, całodziennego wyżywienia, transportu do miejsc zakwaterowania, środków czystości i higieny osobistej.

(akta kontroli: tom III, str. 8-23, 132, 154-156)

Urząd nie powoływał specjalnych zespołów roboczych z innymi jednostkami samorządu terytorialnego do realizacji działań pomocowych. Jednakże w początkowym okresie działań wojennych w Ukrainie podjął się uczestnictwa oraz organizacji spotkań roboczych z przedstawicielami jednostek samorządowych. Odbywały się również spotkania z przedstawicielami Starostwa Powiatowego w Świdnicy, Gminy Wiejskiej w Świdnicy oraz samorządowych jednostek organizacyjnych. W organizowanych spotkaniach brali udział przedstawiciele wydziałów zarządzania kryzysowego oraz władz jednostek samorządu terytorialnego. W rozmowach uczestniczyli również przedstawiciele Powiatowego Urzędu Pracy w Świdnicy.

Na powyższych spotkaniach poruszano problematykę zabezpieczenia podstawowych potrzeb obywateli Ukrainy. Głównym celem spotkań było zapewnienie miejsca pobytu, wyżywienia i opieki medycznej. Omawiane były również wspólnie tematy

⁸⁷ Nr 0050-98/2022 z 28 marca 2022 r.

⁸⁸ Nr 0050-303/2022 z 8 września 2022 r.

dotyczące rozlokowania napływających uchodźców, rozdziału wspólnie zbieranych oraz przyjmowanych darów od mieszkańców i firm. Spotkania pozwoliły także na ustalenie istotnego biegu spraw, takich jak bieżąca pomoc dla osób starszych, schorowanych, matek z dziećmi oraz osób samotnych. Nie miały one stałego i cyklicznego charakteru, gdyż były organizowane w miarę ówczesnych potrzeb i sytuacji. Na jednym ze spotkań z przedstawicielami Powiatowego Urzędu Pracy w Świdnicy podjęto decyzję o przeprowadzeniu wywiadów wśród obywateli Ukrainy przebywających w miejscach zakwaterowania celem rozeznania możliwości podjęcia przez nich zatrudnienia.

(akta kontroli: tom III, str. 8-11)

Przy realizacji działań zgodnie z wydanymi poleceniami i decyzjami Wojewody Dolnośląskiego, Urząd korzystał ze wsparcia około 300 wolontariuszy. Dodatkowo blisko 30 świdnickich firm brało również udział w niesieniu pomocy. Wolontariusze wspierali Miasto przy realizacji poszczególnych działań takich jak m.in. segregowanie darów, rozpakowywanie transportów z darami, przygotowywanie paczek dla osób potrzebujących, wydawanie paczek oraz pościeli i innych potrzebnych darów rzeczowych. Wolontariuszy świadczących pomoc wspierano poprzez zapewnienie im posiłków w formie śniadań, które były dostarczane m.in. przez koła gospodyń wiejskich.

(akta kontroli: tom III, str. 8-11, 83-84, 88-90)

2.9. Minister właściwy ds. informatyzacji przekazał (w latach 2022-2023⁸⁹) nieodpłatnie Miastu sprzęt komputerowy (27 sztuk) łącznej wartości 27,4 tys. zł, na potrzeby realizacji zadań, o których mowa w art. 4 ustawy o pomocy (tj. związanych z obsługą procesu nadania numeru PESEL). Na przekazany sprzęt składały się cztery komputery typu All In 1, sześć drukarek, pięć czytników linii papilarnych, sześć portów Hub USB, cztery czytniki kart do systemu Źródło, jeden modem i jedna karta SIM. Przeprowadzone 1 sierpnia 2023 r. oględziny wykazały niewykorzystywanie 18 sztuk sprzętu (66,67%) o łącznej wartości 14,9 tys. zł, w tym dwóch komputerów All In 1; czterech drukarek; jednego modemu i karty SIM; trzech czytników linii papilarnych; trzech portów Hub USB, czterech czytników kart do systemu Źródło. Powyższe opisano szczegółowo w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

Pozostały sprzęt (dziewięć sztuk, łącznej wartości 12,5 tys. zł), był wykorzystywany w Wydziale Spraw Obywatelskich Urzędu na potrzeby obsługi spraw obywatelskich (m.in. w związku z obsługą procesu nadania numeru PESEL obywatelom Ukrainy, w procesie wydawania dowodów osobistych).

Ponadto Urząd korzystał z usług, które opierały się na systemie Źródło, który został zmodyfikowany do obsługi obywateli Ukrainy.

(akta kontroli: tom II, str. 32-76)

2.10. Miasto prowadziło działania informacyjne dotyczące udzielania pomocy, które kierowane były zarówno do mieszkańców Świdnicy, jak i obywateli Ukrainy. Materiały informacyjne były łatwo dostępne dla obywateli Ukrainy. Publikowano je m.in. w lokalnej gazecie „Moja Świdnica” i „Gazecie Wyborczej”. Każdy obywatel Ukrainy otrzymywał pakiet niezbędnych informacji w Centrum Pomocy Ukrainie. Wszelkie udostępniane przez Urząd informacje kierowane do obywateli Ukrainy były publikowane w języku polskim i ukraińskim.

Prowadzone działania obejmowały wydruk ulotek informacyjnych, zamieszczanie komunikatów na stronie internetowej Urzędu i w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu oraz zamieszczanie postów w mediach społecznościowych przez Prezydenta.

⁸⁹ Do 20 stycznia 2023 r.

Ponadto, Urząd umieszczał ogłoszenia o konkursach realizacji zadań publicznych na stronie Biuletynu Informacji Publicznej Urzędu oraz na tablicach ogłoszeń. Powyższe czynności były dokonywane z ramach obowiązków służbowych bez wyodrębnienia kosztów ich wykonania, z tego powodu nie zostały przez Miasto oszacowane.

Miasto w okresie od 24 lutego 2022 r. do 31 grudnia 2022 r. zleciło wykonanie m.in.:

- wkładek poradnika dla obywateli Ukrainy w „Gazecie Wyborczej” w nakładzie 5 000 egzemplarzy. Koszt wykonania wyniósł 5,0 tys. zł;
- wydruków materiałów informacyjnych przez Miejską Bibliotekę Publiczną w Świdnicy, wydawcę dwutygodnika „Moja Świdnica”; w nakładzie 15 000 egzemplarzy. Koszt wykonania wyniósł 5,0 tys. zł.

Urząd na działalność informacyjną dotyczącą pomocy na rzecz obywateli Ukrainy w 2023 r. (według stanu na 30 kwietnia) nie poniósł żadnych nakładów finansowych.

(akta kontroli: tom III, str. 8-11, 78-105, 111-119)

Urząd informował m.in. o uruchomieniu punktów zbiórki darów dla obywateli Ukrainy, o ilości zebranych darów oraz ich przekazaniu na granicę i terytorium Ukrainy, apelował o włączenie się mieszkańców Świdnicy w działania pomocowe zgodnie z ogłaszanymi komunikatami, informował o wszelkich zmianach godzin pracy punktów zbiórki darowizn, komunikował o otwarciu infolinii, o otwarciu specjalnego subkonta na przekazywanie darów finansowych. Na stronie internetowej Urzędu w specjalnej zakładce zamieszczano m.in. wnioski o finansowanie kosztów pobytu obywateli Ukrainy, karty osób, ankiety oraz akty prawne.

(akta kontroli: tom III, str. 8-11, 78-104, 111-112)

Publikowane informacje o zmianach przepisów ustawy o pomocy były systematycznie aktualizowane na stronie internetowej Urzędu oraz w ogłoszeniach Wydziału Gospodarki Mieszkaniowej i w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu.

(akta kontroli: tom III, str. 8-11, 78, 91-96, 111-112)

2.11. Sporządzane przez Urząd sprawozdania z realizacji wydatków ze środków Funduszu Pomocy, przekazywano Wojewodzie Dolnośląskiemu w wyznaczonych terminach oraz obejmowały one wyznaczony okres. Były sporządzane narastająco. Sprawozdania sporządzano zgodnie z przekazanymi do stosowania wzorami. Dane w sprawozdaniach były zgodne z danymi wynikającymi z ksiąg rachunkowych.

Początkowo w 2022 r. (do lipca), Urząd przekazywał Wojewodzie Dolnośląskiemu w wyznaczonych terminach informacje (sprawozdania) o środkach z Funduszu Pomocy w postaci wypełnionego druku opracowanego przez Dolnośląski Urząd Wojewódzki we Wrocławiu, wysyłanego za pośrednictwem e-maila. Następnie forma przekazywania informacji m.in. o wysokości niewykorzystanych na realizację zadań środków Funduszu Pomocy pozostających na rachunkach bankowych została określona w piśmie Wojewody Dolnośląskiego z 26 lipca 2022 r.⁹⁰, skierowanym do Miasta. Do przekazywania ww. informacji uruchomiona została przez Wojewodę Dolnośląskiego platforma pod linkiem: funduszpomocy.duw.pl. Informacje te były przekazywane przez Urząd według stanu na dzień 15-tego i ostatniego dnia każdego miesiąca. Na powyższej platformie były także zamieszczane sprawozdania z realizacji wydatków z Funduszu Pomocy, przekazywane do ósmego dnia każdego następnego miesiąca.

Prezydent wyjaśniła, że *po wprowadzeniu od 28 stycznia 2023 r. ustawowego obowiązku (art. 14 ust. 16a ustawy o pomocy), sporządzania informacji kwartalnej o wysokości niewykorzystanych środków pochodzących z Funduszu Pomocy oraz o wysokości niewykorzystanych odsetek, Wojewoda Dolnośląski nie określił*

⁹⁰ Nr FB-RDW.3122.11.2022.WW.

nowych zasad i formy przekazywania ww. informacji. Zatem w 2023 r. nadal były one przekazywane wg stanu na 15-tego i ostatniego dnia każdego miesiąca za pośrednictwem ww. platformy. W kwestii sprawozdawczości z realizacji wydatków z Funduszu Pomocy, nie była dopuszczona przez Wojewodę Dolnośląskiego żadna inna forma – jak tylko za pośrednictwem ww. platformy.

Nie było przypadków składania korekt sprawozdań. W sprawozdaniach wskazywano liczbę osób, którym udzielono pomocy⁹¹.

W informacji o przebiegu wykonania budżetu Miasta za I półrocze 2022 r. i w sprawozdaniu z wykonania budżetu Miasta za 2022 r. zostały wskazane dochody i wydatki dotyczące realizacji działań/zadań mających na celu pomoc obywatelom Ukrainy. Przedstawione w sprawozdaniu wartości dochodów i wydatków, związanych z działaniami pomocowymi, wynikały z ewidencji księgowej.

(akta kontroli: tom II, str. 139-159, 166-201)

2.12. W Urzędzie nie były dotychczas prowadzone kontrole działań i zadań mających na celu pomoc obywatelom Ukrainy.

(akta kontroli: tom I, str. 181, 198)

2.13. W Mieście nie wystąpiły problemy dotyczące relokacji obywateli Ukrainy. Dolnośląski Urząd Wojewódzki we Wrocławiu przekazywał na wniosek Miasta środki finansowe najczęściej po kilku dniach od jego złożenia. Jednak zdarzały się okresy przekazania środków po około miesiącu (osiem przypadków), a nawet po około dwóch miesiącach (cztery przypadki). Takie sytuacje wystąpiły wobec wniosków Miasta z lipca, sierpnia, września, października i grudnia 2022 r. W trakcie realizacji działań pomocowych nie występowały problemy związane ze współpracą z osobami świadczącymi pomoc (wolontariuszami), ani ze zleceniobiorcami.

Wojewoda Dolnośląski nie wydał Miastu dyspozycji odnośnie możliwości przeznaczenia środków z rezerwy jednostki samorządu terytorialnego na zadania własne z zakresu zarządzania kryzysowego na działania pomocowe dla obywateli Ukrainy. Miasto podejmowało w tym zakresie decyzje samodzielnie.

Miasto nie odwoływało się od poleceń Wojewody Dolnośląskiego ujętych w decyzjach administracyjnych. Nie było także przypadków wstrzymania wykonania przez właściwego Ministra poleceń wydanych przez Wojewodę Dolnośląskiego w trybie art. 12 ust. 15 ustawy o pomocy.

(akta kontroli: tom I, str. 199, 383, 386)

2.14. Miasto w okresie od 24 lutego do 30 kwietnia 2023 r. podejmowało inicjatywy integrujące (integracyjne) społecznie obywateli Ukrainy, w tym dzieci i młodzież, takie jak m.in.: organizacja wycieczki do wrocławskiego zoo dla dzieci z Ukrainy (wydatkowano 8,1 tys. zł); organizacja polsko-ukraińskiego Festynu Sportowo-Rekreacyjnego (wydatkowano 46,3 tys. zł); organizacja warsztatów/zajęć artystycznych dla dzieci i młodzieży z Ukrainy (wydatkowano 5,0 tys. zł); organizacja wakacyjnych zajęć artystycznych dla dzieci i młodzieży z Ukrainy (wydatkowano 56,0 tys. zł); współorganizacja warsztatów dla dzieci, młodzieży i rodzin z Ukrainy „Piątkowe poranki 22” (wydatkowano 15,0 tys. zł). Powyższe kwoty były wydatkowane ze środków własnych Miasta.

Prezydent wyjaśniła, że *uchodźcy z Ukrainy to nie jest jednorodna grupa, która potrzebuje tylko wsparcia – dachu nad głową i żywienia. Brakuje rządowego planu strategii migracyjnej i integracyjnej. Bez niego, wyzwania z jakimi już teraz mierzą się polskie miasta, będą rosnąć.*

(akta kontroli: tom I, str. 404, 413-414, 436)

⁹¹ Dotyczy pomocy udzielanej na podstawie art. 13 ustawy o pomocy.

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Przeprowadzone 1 sierpnia 2023 r. oględziny wykazały niewykorzystywanie 18 z 27 sztuk sprzętu (66,67%) o łącznej wartości 14,9 tys. zł, w tym dwóch komputerów All In 1; czterech drukarek; jednego modemu i karty SIM; trzech czytników linii papilarnych; trzech portów Hub USB, czterech czytników kart do systemu Źródło. Niewykorzystywany sprzęt, był przechowywany w Referacie Obsługi Informatycznej Urzędu. Został on przekazany Miastu (w latach 2022-2023⁹²) nieodpłatnie przez ministra właściwego ds. informatyzacji, na potrzeby realizacji zadań, o których mowa w art. 4 ustawy o pomocy (tj. związanych z obsługą procesu nadania numeru PESEL). Z powyższych 18 sztuk sprzętu, Urzędowi przekazano: 12 maja 2022 r. dziewięć sztuk; 23 września 2022 r. dwie sztuki; a 20 stycznia 2023 r. siedem sztuk. Od momentu przekazania nie został on zagospodarowany, a Urząd nie poinformował KPRM o niewykorzystywaniu tego sprzętu. Nie zwrócił także sprzętu Centralnemu Ośrodkowi Informatyki, wbrew wskazaniom zawartym w piśmie Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego we Wrocławiu z 20 czerwca 2022 r.⁹³ Zgodnie z protokołami przekazania tego sprzętu, po zaprzestaniu jego wykorzystywania do realizacji zadań, o których mowa w art. 4 ustawy o pomocy, Urząd mógł go używać wyłącznie na potrzeby obsługi spraw obywatelskich.

Prezydent wyjaśniła, że w związku z wybuchem wojny w Ukrainie i falą uchodźców, Urząd był zmuszony do utworzenia dodatkowych stanowisk komputerowych do obsługi obywateli Ukrainy. W tym celu został użyty sprzęt zastępczy należący do Urzędu. Sprzęt informatyczny był dostarczany z Ministerstwa Cyfryzacji etapami. Wymieniano go na bieżąco lub dodawano do już funkcjonujących stanowisk. Pozostałe elementy sprzętu komputerowego wymieniane są systematycznie w razie usterek lub awarii sprzętu obecnie działającego. Natomiast wymianę dwóch zestawów komputerowych, przesunięto w czasie z uwagi na konieczność unieruchomienia stanowiska do czasu wygenerowania przez Ministerstwo Cyfryzacji licencji (Neurotechnology). Uruchomienie pozostałego sprzętu komputerowego, w tym wymianę sprzętu, będącego na wyposażeniu Wydziału Spraw Obywatelskich zaplanowano w terminie do końca września 2023 r. Mając na uwadze fakt przeanalizowania potrzeb sprzętowych zabezpieczających nowo powstałe stanowiska obsługi jak również wymianę starego sprzętu, chcemy wykorzystać otrzymane zestawy komputerowe wraz ze sprzętem peryferyjnym do zapewnienia ciągłości działania stanowisk. W związku z powyższym otrzymany sprzęt zostanie wykorzystany w całości. W momencie składania zamówienia przez Urząd zakładano, opierając się na ciągle rosnącej ilości uchodźców, iż istnieje konieczność stworzenia dodatkowych stanowisk obsługi. Zamówiony sprzęt miał zabezpieczyć sprawne działanie Urzędu, tak aby nie dopuścić do tworzenia się kolejek jak również zapewnić bezpieczeństwo w czasie trwającej wówczas pandemii.

NIK wskazuje, że składanie zamówienia na sprzęt i jego niewykorzystywanie, w szczególności przez okres powyżej roku nie powinno mieć miejsca. Sprzęt ten należało zwrócić po konsultacji z przekazującym tak, aby mógł zostać wykorzystany w innej jednostce w Polsce, lub – w odmiennym przypadku – powinien być zagospodarowany niezwłocznie na potrzeby obsługi spraw obywatelskich Urzędu. Ponadto nie bez znaczenia dla jego sprawności pozostaje fakt upływu okresu gwarancji w czasie, kiedy sprzęt jest nieużytkowany.

(akta kontroli: tom II, str. 34-76, 161-163)

⁹²Do 20 stycznia 2023 r.

⁹³Nr SOC-OP.621.4.29.2022.MR.

2. Trzy wnioski⁹⁴ z 40 badanych⁹⁵ (7,5%), które zakończyły się odmową wypłaty (przyznania) świadczenia pieniężnego z tytułu zapewnienia zakwaterowania i wyżywienia obywatelom Ukrainy, zostały rozpatrzone w terminie niezgodnym z określonym w § 3 ust. 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 4 maja 2022 r. w sprawie maksymalnej wysokości świadczenia pieniężnego przysługującego z tytułu zapewnienia zakwaterowania i wyżywienia obywatelom Ukrainy oraz warunków przyznawania tego świadczenia i przedłużania jego wypłaty⁹⁶, tj. powyżej miesiąca od ich złożenia. Opóźnienie wynosiło 13 dni (sprawa nr GM.8133.1768.2022) oraz 14 dni (sprawa nr GM.8133.1499.2022 i sprawa nr GM.8133.2193.2022).

Prezydent wyjaśniła m.in., iż *przyczyną powyższych przekroczeń terminu były nieprawidłowości i braki w złożonych wnioskach, postępowania wyjaśniające oraz trudności interpretacyjne sytuacji prawnej.*

(akta kontroli: tom II, str. 203, 215-220, 237-238, 259-262)

OCENA CZĄSTKOWA

Prezydent, przy wykorzystaniu dostępnych zasobów, w większości prawidłowo realizowała działania podjęte w celu udzielenia pomocy obywatelom Ukrainy. Miasto w 2022 r. wydatkowało na realizowane zadania pomocowe 18 556,4 tys. zł, a w 2023 r. do (30 kwietnia) 5 667,6 tys. zł oraz osiągnęła efekty rzeczowe służące zapewnieniu pomocy obywatelom Ukrainy.

W wyniku realizowanych zadań w szczególności: zapewniono zakwaterowanie (zbiorowe) i całodzienne wyżywienie zbiorowe dla 517 osób; wypłacono świadczenie pieniężne za zapewnienie zakwaterowania i wyżywienia dla 3 426 osób; zapewniono opiekę, edukację i kształcenie dla dzieci, uczniów będących obywatelami Ukrainy, uczęszczających do publicznych i niepublicznych jednostek oświatowych dla ponad 500 uczniów; zapewniono integrację obywateli Ukrainy z lokalną społecznością.

Urząd prowadził działania informacyjne dotyczące udzielania pomocy obywatelom Ukrainy, skierowane zarówno do obywateli Ukrainy, jak i Polski (mieszkańców Świdnicy). Pozytywnie oceniono także to, że Urząd podejmował inicjatywy integrujące społecznie obywateli Ukrainy, w tym dzieci i młodzież. Urząd rzetelnie weryfikował wnioski o przyznanie świadczenia z tytułu zapewnienia zakwaterowania i wyżywienia obywatelom Ukrainy. Prawidłowo wypełniano także obowiązki sprawozdawcze dotyczące realizacji wydatków na zadania pomocowe.

Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły: [1] niewykorzystywania 18 sztuk sprzętu informatycznego, przekazanego nieodpłatnie przez ministra właściwego ds. informatyzacji, na potrzeby realizacji zadań, o których mowa w art. 4 ustawy o pomocy i niepoinformowania o tym KPRM; [2] nieterminowego rozpatrzenia trzech wniosków, które zakończyły się odmową przyznania świadczenia pieniężnego z tytułu zapewnienia zakwaterowania i wyżywienia obywatelom Ukrainy.

⁹⁴ Dotyczy sprawy nr: [1] GM.8133.1768.2022; [2] GM.8133.1499.2022; [3] GM.8133.2193.2022.

⁹⁵ Zbadano 30 spraw zakończonych udzieleniem świadczenia oraz 10 spraw zakończonych odmową udzielenia świadczenia.

⁹⁶ Dz. U. z 2023 r. poz. 1381.

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące uwagi i wnioski:

Uwagi

Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag.

Wnioski

1. Podjęcie działań celem niezwłocznego zagospodarowania na potrzeby obsługi spraw obywatelskich, niewykorzystywanych 18 sztuk sprzętu informatycznego, przekazanych przez ministra właściwego ds. informatyzacji. Odpowiednio w przypadku braku konieczności wykorzystania sprzętu do celów wynikających z art. 4 ustawy o pomocy, poinformowanie ministra właściwego ds. informatyzacji o tym fakcie.
2. Podejmowanie działań celem terminowego rozpatrywania wniosków o wypłatę (przyznanie) świadczenia pieniężnego z tytułu zapewnienia zakwaterowania i wyżywienia obywatelom Ukrainy.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK we Wrocławiu. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Wrocław, 2 października 2023 r.

Kontrolerzy
Radosław Chodziński
Starszy inspektor kontroli państwowej

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura we Wrocławiu
p.o. Dyrektor
Marcin Kaliński

.....
podpis

.....
podpis

Szymon Sroka
Inspektor kontroli państwowej

.....
podpis